DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.51707>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma makalesi

Geliş Tarihi: 09-06-2021

Kabul Tarihi: 21-10-2021

On-line Yayın: 31-10-2021

Article Type: Research article

Submitted: 09-06-2021

Accepted: 21-10-2021

Published Online: 31-10-2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Çil, S. (2021). Televizyon Dizilerinde Ulusal Kimlik Sunumu: Savaşçı Dizisi Örneği. *Journal of History School*, 54, 3536-3568.

TELEVİZYON DİZİLERİNDE ULUSAL KİMLİK SUNUMU: SAVAŞÇI DİZİSİ ÖRNEĞİ

Serdar ÇİL¹

Öz

Kitle iletişim araçları toplumsal yapının şekillendirilmesinde, bu yapıda hangi kimliklerin idealize edilip hangilerinin dışlanacağı veya görmezden gelineceğinin gösterilmesinde etkili bir şekilde kullanılmaktadırlar. Bu bağlamda egemen ideolojiler sahip oldukları medya gücü ile kendi çıkarları doğrultusunda yerel düzeyde söylemler üretmektedirler. Bu çalışma egemen ideolojinin yerel düzeyde oluşturduğu ulusal kimlik söylemlerinin, ulus devletlerdeki siyasal iktidarların ulusal kimlik söylemleriyle ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda Fox TV’de yayınlanan “Savaşçı” dizisi incelenmiştir. Çalışma küresel medya şirketlerinin egemen ideolojileri yaymaya çalışırken oluşturdukları söylemleri ve bu söylemlerin yerelleşme düzeyini ortaya koymak adına önem arz etmektedir. Ayrıca egemen ideolojilerin söylemlerini yerel topluma benimsetmek için gerekirse kendine muhalif söylemler ürettiğini göstermek adına da önemlidir. Bu doğrultuda dizideki ideolojik ulusal kimlik söylemlerinin nasıl biçimlendiğini ortaya çıkarmak adına dizi Teun Van Dijk’ın eleştirel söylem analizi modeline göre incelenmiştir. Dizideki ulusal kimlik söyleminin, toplumsal uzlaşa sağlanmış konularda, iktidarın söylemleriyle benzeştiği gözlemlenmiştir. Ancak toplumsal ve siyasal görüş farklılıklarının olduğu konularda kanalın muhalif görünümüne paralel, iktidarın ulusal kimlik söylemleriyle ayrışan bir söylem ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ulusal Kimlik, Ulus, Televizyon, Dizi, Eleştirel Söylem, Medya

¹ Öğr. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Muğla Meslek Yüksekokulu Radyo TV Teknolojileri Programı, serdarcil@mu.edu.tr, Orcid: 0000-0002-4868-7994

National Identity Presentation in Television Series: Savaşçı TV Series Example

Abstract

Mass media are used effectively to shape the social structure and show which identities are ideal, which will be excluded or ignored in this structure. In this context, dominant ideologies also produce discourses at the local level, in line with their benefits by the media power they have. This study aims to reveal the relationship between the national identity discourses formed by the dominant ideology at the local level and the national identity discourses of the political powers in nation-states. In this context, the TV series "Warrior" broadcast on Fox TV was analyzed. The study is significant to identify the discourses that global media companies create when trying to spread dominant ideologies and the level of localization of these discourses. In addition, this study is also significant to show that if necessary, dominant ideologies produce self-contradictory discourses to adopt their own discourses to the local society. The series is examined according to Teun Van Dijk's model of Critical Discourse Analysis. Therefore, critical discourse analysis is explained to reveal how ideological national identity discourses in the series are shaped. It has been observed that the discourse of national identity in the series is similar to the discourses of power on socially reconciled issues. But on issues where there are differences in social and political views, in parallel with the dissident view of the channel, a discourse structure is emerging that is dissociated by the discourses of power.

Keywords: National Identity, Nation, Television, TV Series, Critical Discourse, Media

GİRİŞ

Modern toplum anlayışında öne çıkan ve değişime uğrayan kimlik kavramı post modern toplum yapısında ise yeniden dönüşüme uğrayarak çok kimlikli bireyler üzerinden tartışılmaktadır. Günümüz toplum yapısında bireyler cinsiyetleri, meslekleri, etnik kökenleri, siyasi görüşleri, inançları, doğdukları veya yaşadıkları coğrafya, hayat görüşleri, beslenme alışkanlıkları gibi birçok farklı unsurla tanımlanabilmekte ve çok kimlikli bireyler haline dönüşmektedirler. Çok kimlikli bireylerin oluşturduğu toplum yapısında bu kimliklerin sunumu noktasında ise kitle iletişim araçları ön plana çıkmakta ve bu sunumların niteliği ve niceliği üzerine yoğun tartışmalar yaşanmaktadır.

Başta televizyon olmak üzere toplumsal yapıyı şekillendiren kitle iletişim araçları, aynı zamanda insanların üzerinde tartışacakları gündemi belirlemekte, olaylara ve kimliklere ilişkin algılarını da şekillendirmektedir. Bu bağlamda bazı olaylar ön plana çıkarılırken bazıları görmezden gelinmekte, bazı kimlikler göz ardı edilirken bazıları ise ön plana çıkarılarak idealize edilmektedir. Bu kimliklerin belirlenmesinde egemen ideolojiler, toplumsal yapıdaki dönüşümler

ve siyasal olaylar, kitle iletişim araçlarının sahiplerinin siyasal ve ekonomik bağlantıları da etkili olabilmektedir.

Özellikle Fransız İhtilali sonrası öne çıkan ulusçuluk akımı ve sonrasında ortaya çıkan ulus devletler, yapılarını korumak ve devam ettirmek amacıyla ulusal kimlikleri tanımlama noktasına yoğunlaşmışlardır. Ancak bu tanımlamalar siyasal ve ekonomik süreçlere göre şekillenebilmektedir. Egemen ideolojiler ise tanımlamalarını özellikle kitle iletişim aralarındaki söylemleri ile kabullendirmeye ve idealize etmeye çalışmaktadırlar. Ülkemizde de Cumhuriyet dönemi ve sonrasında ortaya konulan ulusal kimlik tanımlamaları dönemsel olarak değişim göstermektedir. Bu değişim süreçlerinde ise uzun dönemler tek televizyon kanalımız olan TRT'ye önemli sorumluluklar yüklenmiş ve sonrasında ortaya çıkan özel kanallardan da bu doğrultuda söylemler beklenmiştir. 15 Temmuz 2016'da yaşanan darbe girişiminin ardından ulus ve ulusal kimlik tanımlamaları siyasal alanda tartışmaya açılırken yaşanan tartışmaların yansımaları televizyon ekranlarında da kendisine yer bulmuştur.

Darbe girişimi sonrasında Kanal D, Star TV ve Fox TV kanallarında neredeyse eş zamanlı yayına giren sırasıyla “İsimsizler”, “Söz” ve “Savaşçı” adlı terörle mücadele konulu diziler dikkat çekmektedir. “Söz” ve özellikle “İsimsizler” dizileri iktidarın söylemleri ile benzer ulusal söylemler üzerinden kurgulanmaktayken bu dizilerden ayrılan ve Fox TV'de yayınlanan “Savaşçı” dizisi ise farklı bir söylem üretmektedir.

Merkezi Amerika'da bulunan ve ünlü medya patronu Rupert Murdoch'a ait News Corporation'a bağlı olan Fox TV Türkiye, ülkemizde muhalif yayınlarıyla ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda Amerikan menşei bir televizyon kanalı olmasına rağmen Amerika karşıtı söylem ve yayınları da dikkat çekmektedir. “Savaşçı” adlı terörle mücadele dizisinde diğer dizilerden ayrışan bir söylemle ulus ve ulusçuluk kavramlarına yer verilirken ana haber bültenleriyle paralel Amerika karşıtı söylemlerini de ilgi çekici bir şekilde sürdürmeye devam etmiştir.

İrfan Erdoğan'ın (2012, s.5) belirttiği gibi egemen ideolojinin tüm öğeleri birbiriyle uyumlu değildir. Bazı öğelerle çatışan veya materyal temeline uyumlu olmayan öğelerin genel yapı içerisindeki “görevselliği” önemlidir. Bu bağlamda ele alınan çalışmada, Fox TV'de yayınlanan “Savaşçı” dizisinde ulusal kimliğin sunumu ve idealize edilmesine ilişkin söylemler, kanalın sahiplik yapısı ve siyasal süreçler de göz önüne alınarak analiz edilecek ve bu söylemlerin egemen ideoloji için bir “görevselliğinin” olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılacaktır. Araştırmaya temel oluşturmak amacıyla kimlik, ulus, ulusal kimlik, televizyonda kimlikler ve ulusal kimliğin sunumuna ilişkin literatür taramaları öncelikle

sunularak sonrasında “Savaşçı” dizisi için uygulanan eleştirel söylem analizine yer verilecektir.

Kimlik Kavramı

Kimlik kavramı Latince aynı ve sürekli olmayı içeren “idem” kökünden gelmektedir. Kökeni bu denli eskiye dayansa da kimlik kavramı 20. yüzyıla kadar çok fazla popüler olmamıştır (Marshall, 2005, s. 405).

Kimlik topluma da bireye de ne olduğunu, inanılması ve istenilmesi gerekeni söylemektedir. Bu yanlılığını ise öznesiyle ilgili olmak üzere üç temel işlevi yerine getirirken olanca biçimiyle açığa vurur. Söz konusu işlevler şunlardır: her kimlik, öznesinin seçim yapmasına yardım eder, diğer insanlarla ilişki kurmasını sağlar ve öznesini güçlendirir (Vatandaş, 2004, s. 10). Kimlik bu anlamda bireyin sosyal ilişkilerinin tanımlanmasında, kurulmasında ve bireyin sosyal yapıdaki rolü ve konumunun tanımlanmasında önemli bir etkidir.

Kimlik insanların ortak ve farklı yönlerini niteleyen bir ait olma sorunudur. Birey kendinin ne olduğunu tanımlamaya çalışırken diğerleriyle benzer ya da onlardan farklı yönlerini de belirlemeye çalışmaktadır. Çünkü birey özsaygısını yükseltebilmek için aitlik ihtiyacı duymaktadır. Bir gruba ait olarak elde edilen kolektif kimlikle sosyal ilişkiler sağlanır ve kimlik beraberinde getirdiği bağlanma ve bütünleşme ile grubu bir arada tutmaktadır (Karaduman, 2010, s. 2887).

Sosyal bir varlık olarak insan kendisini bir topluluğa ait olarak hissetme ihtiyacı duymaktadır. Ancak mevcut yapıdaki topluluklardan birine ait olmayı tercih ettiği anda diğer toplulukların dışında kalmaktadır. Yani bir topluluğa katılmak diğerlerinin dışında kalmayı tercih etmektir. Hall’ın da belirttiği gibi kimlik bir süreç olarak, bir anlatı olarak, bir söylem olarak daima öteki’nin konumundan anlatılır. (akt. Karaduman, 2010, s. 2888) Kimliği açıklarken özne, özneyi tanımlarken ise öteki esas alınmaktadır; “öteki” kimliğin oluşmasında temel noktadır. (...) Her kimliğin bir ötekisi vardır ve kimliğin oluştuğu zamanın ve oluştuğu yerin değişmesi ötekini yok etmez; sadece değiştirir (Vatandaş, 2004, s. 19). Öteki ’ye göre şekillenen ve “biz” i oluşturan kimlik aynı zamanda “öteki” tarafından da oluşturulmakta ve şekillenmektedir. Bunu yaparken ise “biz” olumlu olarak konumlandırılıp olumlu sıfatlarla nitelenirken “öteki”ler bizden kalan olumsuzluklarla nitelendirilmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında kimlik, aitlik kavramını oluştururken bunu dışlanan veya ait olmayanlarla sağlayarak bir anlamda bütünü parçalamaktadır.

Sosyolojik ve psikodinamik gelenekteki kimlik tartışmalarının her ikisi de özcü anlayışa karşı gelmektedirler. Özcü anlayış kimliğin bireyin hayatı boyunca değişmeyen benzersiz bir öz olduğunu savunurken psiko-analitik ve sosyolojik gelenek ise kimliğin yaratılan ve kurulan yönüne odaklanmaktadır (Marshall, 2005, s. 405). Bu görüşlere paralel olarak Karpat da kimlikleri ana kimlikler ve sonradan kazanılmış kimlikler olarak ikiye ayırmaktadır. Temel kimliklerin; aile, aşiret, soy ve inanç orjinli kimlikler olarak sayılabileceğini belirten Karpat millet, sosyal sınıf, hükümdar uyruğu veya yurttaşlık gibi kimlikleri ise sonradan kazanılmış sosyo-politik kimlikler olarak tanımlamaktadır (Karpat, 1995, s. 23).

Kimlik kavramı ve üzerine yapılan tartışmalar yirminci yüzyıla kadar sınırlı bir şekilde ilerlemekte iken ekonomik ve siyasal gelişmelere bağlı olarak bu tartışmalar da daha geniş çaplı yapılmaya başlanmıştır.

İnsanın rasyonel, kamusal ve etkin oluşunu vurgulayan ve onu aktör olarak gören geleneksel aydınlanma düşüncesine karşı günümüzde insanlar artık kendi kimlikleriyle belirtilmektedir. Bu bireysel dönüşümün devamı olarak 1930'lu yıllarda modernite altında kimlik kavramı daha fazla tartışılmaya başlandı. 1960'ların sonunda başta Amerika olmak üzere kimlik siyasetleri oluşturuldu. Bu bağlamda birçok farklı disiplin tarafından tartışılan kimliğin katı bir sahiplik yapısına bağlı olmadığı, duruma göre değişebilen, iletişim, sosyal ilişkiler ve dil gibi sembollerle ortaya çıkan bir oluşum olduğu üzerine genel kabuller oluşmuştur (Sözen, 1998, s. 153).

Gellner de modern toplumda kimliğin ve bireyin değişim özelliğine değinirken bunu mevcut toplum düzeninin değişime dayalı yapısına bağlamaktadır. Buna göre kimliğin aile bağlarıyla belirlendiği sanayi öncesi toplumlarda, toplum düzenindeki değişimin sınırlı olması kimliklere de yansımaktadır. Fakat modern toplumda bu durumun artık geçerli olmadığını belirten Gellner, değişim üzerine inşa edilen, ana teması sürekli değişme ve yenileşme olan bir düzenin fertlerinin de sabit değil hareketli olmaları gerektiğini belirtmektedir (akt. Türkdoğan, 2005, s. 219). Bu değişken ve yeni düzende bireyin aile ile olan bağları ve bu sayede elde ettiği kimliği geri planda kalırken birey toplum içerisinde kendisine farklı kimlikler edinmektedir.

Geleneksel toplum yapılarındaki kimlik tanımlamaları Sanayi Devrimi ve Fransız İhtilali gibi ekonomik ve siyasal/toplumsal gelişmelere bağlı olarak değişime uğramış, belirtildiği üzere birey odaklı, değişime açık, yenilenebilen ve sonradan elde edilebilen kimlikler ortaya çıkmıştır. Özellikle siyasal sürece bağlı olarak ortaya çıkan ulus devletler, kendi halkını bir arada tutmak ve ulusal birliği sağlamak adına ulus ve ulusal kimlik noktasında çeşitli tanımlamalar ortaya koymaya çalışmışlardır. Ancak postmodernizm ile birlikte bireyin mevcut

toplumsal yapıda konumlandırılması ve kimlik tanımlamaları da değişime uğramıştır. Bireyler artık birbirleriyle etkileşime geçerek farklı kimlikler ortaya koyabilmekte, birden fazla kimliğe sahip olabilmektedir. Ulus ve ulusal kimlik tanımlamaları da bu bağlamda değişime uğramış, iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte ortaya çıkan küresel etkileşim süreci, daha küçük toplulukların kendilerini ifade etmelerine, tanımlamalarına ve çoğulcu toplum yapılarının oluşmasına olanak sağlamıştır. Çalışmanın araştırma kısmına alt yapı oluşturmak adına ulus ve ulusal kimlik kavramlarının ortaya çıkış ve gelişim süreçlerini ele almak faydalı olacaktır.

Ulus ve Ulusal Kimlik Kavramları

Ulus kelimesinin kökeni Moğolca 'ya dayanmakta ve “kağan ailesinin her bir üyesine tahsis edilen ülke, devlet, pay” anlamına gelmektedir. Kelime Eski Türkçedeki aynı anlamlı ülüş ile de aynı kökenden gelmektedir. Modern döneme kadar ise göçebe Yörük ve Türkmenlerde büyük aşiret ve aşiretler birliğini tanımlamak için kullanılmıştır (Etimoloji Türkçe, 2019). Roskin ise ulus kelimesinin dilimizdeki karşılığı olarak kullanılan “nation” kelimesinin, soy bağı anlamına geldiğini iddia etmektedir. Bernard Lewis “millet” kelimesinin ise Aramice olduğunu ve “kutsal kitaba inanan insan topluluğu” nu ifade ettiğini belirtmektedir (Aydın, 2018, s. 232). Cumhuriyet döneminde toplumsal ve siyasal geçişi vurgulamak ve bilinç oluşturmak adına “millet” yerine “ulus” kelimesini daha fazla tercih edilmesi bu bağlamda dikkat çekmektedir.

Ulus kavramı için siyasal ve toplumsal süreçlere bağlı olarak birçok farklı tanımlama yapılmış olup bu tanımlama çabaları günümüzde de devam etmektedir. Marcel Mauss’a göre ulus maddi ve manevi bütünlük içerisinde, merkezi bir iktidara sahip, belirli sınırlar içerisindeki bir devlete ve kanunlarına isteyerek bağlanan bireylerin oluşturduğu toplumdur (akt. Vatandaş, 2004, s. 28). Sleyes ise milleti yasa bağlamında ele alarak aynı yasayı ve yasama organını kabul eden ortaklık olarak değerlendirmektedir. Sleyes de bu tanımla milleti kavramı için öne sürülen aynı soydan gelme veya toprak bağı gibi unsurları göz ardı ederek milleti doğal bir olgu değil bir amacı gerçekleştirmek için kurulan ortaklık olarak tanımlamaktadır (akt. Türkdoğan, 2005, s. 143). Mauss ve Sleyes gibi özellikle yakın dönem birçok ulus tanımlaması etnik kimliklerin birlikteliği üzerinden yapılmazken ulus tanımını etnik kimliklerin birlikteliği üzerinden yapan tanımlamalara da rastlanmaktadır.

Ulus ne kadar küçük olursa olsun tüm fertlerin birbirini tanıması veya birbirleri hakkında fikir sahibi olması mümkün olamayacaktır. Ancak her ferdin zihninde ortak hayalleri mevcuttur. Bu bağlamda ulus fertler tarafından hayal

edilen siyasi bir topluluktur (Anderson, 2004, s. 20). Ulus kavramı için; Mauss'un değindiği gibi belirli ortak değerlere sahip bir topluluk, Sleyes'in değindiği gibi ortaklık sözleşmesi veya Anderson'un değindiği gibi hayali bir cemaat veya bunların dışında etnik birlikteliğe dayalı ortak bir tarih ve dil birlikteliği gerektiren bir topluluk şeklinde birçok tanımlama yapılmıştır ve yapılmaya devam edecektir. Zira siyasi ve toplumsal dönüşümlere bağlı olarak iktidarlar için ulus kavramı değişebilmektedir.

Ulus devlet ve ulusal kimlik kavramları da ulus kavramıyla birlikte anılmakta ve bütün olarak ele alınmaktadır. Ulus devletlerin ortaya çıkmasında Amerika ve Fransa'daki devrimlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Fransa'daki devrimden önce ortaya çıkan toplumsal ve kültürel gelişmeler ulus devletin temelini hazırlarken sonrası ise bu temel üzerinde şekillenmiştir. Moderniteye geçişteki siyasi, kültürel, bilimsel ve endüstriyel devrimler de aynı zamanda ulus devletin ortaya çıkışını kolaylaştıran unsurlardır (Aydın, 2018, s. 234). Gellner ise ulus devletlerin oluşumunun endüstrileşme ve iş bölümü sonucunda gerçekleşen merkezileşme süreci ile ortaya çıktığını savunur. Ulus devletinde daha önceki kırsal toplumsal örgütlenme biçimlerinin değişime uğradığını ve standartlaşmış bir eğitim sistemi oluşma sürecinin ise ulusçuluğu doğurduğunu belirtmektedir (Işık, 2001, s. 39).

Fransız İhtilali sonrası önem kazanan ve tartışılan ulus kavramı sonrasında ortaya çıkmaya başlayan ulus devletler, varlığını dayayacakları insan topluluklarını tanımlamaya ve onları bir bütün halinde tutmaya girişmişlerdir. Bu bağlamda günümüze değin süregelen, siyasi, toplumsal ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak birçok ulusal kimlik tanımlaması ortaya atılmıştır. Hatta lkeler dönemselsel olarak kendi oluşturdukları ulusal kimlik tanımlamalarında da değişikliğe gitmişlerdir.

Ulusal kimlik aynı topraklarda yer alan etnik veya kültürel toplulukların diğer topluluklardan farklı taraflarını ortaya çıkarma çabası olarak tanımlanabilir. Ulusal kimliğin öznesi olan ulus, ulusçuluk ideolojisi ile oluşturduğu ulus-devlet etrafında örgütlenerek kimliğini oluşturmaktadır. Bu yapı içerisinde ulusal kimlik aracılığıyla türdeş bir toplumsal yapı oluşturulmaya çalışılır ve bunu yaparken de ulusun fertlerini tarih, kültür, üzerinde yaşanan toprak, etnik köken, dil gibi özelliklerle birleştirmeye çalışır ve tanımlar (Vatandaş, 2004, s. 11). Ulusal kimlik oluşturulurken diğer yan kimlikler geride bırakılarak bunların ortak kavramlarda bir birlikteliği sağlanmaktadır (Türkdoğan, 2005, s. 206). Ulusal toplum içinde bireylerin birbirlerini kişisel olarak tanımadan, kendilerini eşit görerek, yatay ve anonim ilişkiler içinde, bir ulusun yesi olduklarını hissedeceklerini belirten Tekeli bireyin hiçbir alt kimliğinin bu ulusal kimliğiyle yarışma içine girmeyeceğini belirtir. Ayrıca bireyin alt kimliklerinin geçici ve

akışkan iken ulusal kimliğin sürekli olacağını belirten Tekeli bu özelliklerin de bireye ülkesi içinde modernitenin ekonomik projesinin gerektirdiği hareketliliği sağlayacağını savunmaktadır (Tekeli, 1997, s. 5).

Ulusal kimliğin tanımı yapılırken onu ortaya çıkaran unsurlar da belirlenerek alt yapı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Smith bu noktada ulusal kimliği oluşturan unsurları; tarihten gelen bir toprak birliği, ortak bir tarihi hafıza ve mitler, ortak kamu kültürü, herkes için geçerli olan kanuni hak ve ödevler ile herkesin özgür olduğu bir ekonomi olarak sıralamaktadır (Sim ve Göncü, 2019, s. 349). Smith ulusal kimliği oluşturan unsurları sıralarken ortak bir geçmiş ve bilinç ile birlikte özdeşleşme ve aidiyet duygusunu ön plana çıkarmaktadır.

Modernite ile birlikte anılmaya ve önem kazanmaya başlayan ulusal kimlik ve ulus devlet kavramları küreselleşme ve post-modernite ile birlikte ise sorgulanmaya başlanmıştır. Ulus devletleri ve onları ortaya koyan ulusal kimlikleri, kendi oluşturdıkları küresel düzen için faydalı görmeyen veya tehdit olarak algılayan küresel ideolojiler, farklı kimlik tanımlamaları oluşturma yoluna gitmişlerdir. Bu süreçte ise yeni iletişim teknolojilerinin ortaya çıkardığı küresel yapıdaki kitle iletişim araçlarını ve ağlarını etkin olarak kullanılmaktadır.

Habermas'ın da belirttiği gibi küreselleşme ile birlikte devletlerin milli olmasına eleştiriler gelmiş, ulus devletler tarafından şekillendirilen kimliklerin yerine farklılıkların konuşulduğu ve bu farklılıklar üzerinden oluşturulmuş bir anlaşma ortamı ve kimlik politikaları geliştirilmiştir. İletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle grupların bu kimlik politikaları doğrultusundaki talepleri de giderek yaygınlaşmaktadır (akt. Durutürk, 2018, s. 1420-1421). Bu bağlamda küresel kimlik gelişim aşamasında ulusal kimlikle bir mücadele içerisinde. Zdrayko'nun da değindiği gibi doğulan yere bağlı olan ulusal kimlik ulaşım teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte önemini kaybetmektedir. Küreselleşme ile her bölge birbiriyle bağlantılı hale gelirken yerel unsurlar kendinden çok uzakta gerçekleşen olaylarla şekillenebilmektedir (akt. Yurdigül, 2007, s. 74).

Küreselleşme ile birlikte mikro ulusçu hareketler ulus devletler üzerinde etkili olmaktadır. Ulusal kimlikler dil grubu ve etnik özelliklere göre ayrılarak ulus devletlerin kontrolünden çıkan kimlikler oluşmaktadır. Bu kimliklerin dil veya etnik kökenlerinin farklı olması nedeniyle, mikro ulusçu ideolojilerle ortaya koydukları bağımsızlık mücadeleleri ise farklı sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Küresel güçler ise bu yöntemleri ve eğilimleri destekleyerek ulus devletlerin etkinliğini azaltmaya çalışmaktadırlar (Yurdigül, 2007, s. 74-75).

Ulus devletler küresel ideoloji karşısında varlıklarını korumaya çalışırken ulusal kimlik bilincini de diri tutmaya çalışmaktadırlar. Küresel egemen ideoloji

ise oluşturmak istediği yenedünya düzeni için öncelikle yerel kimlikleri güçlendirerek ulus devletleri zayıflatmak istemekte, sonrasında ortaya çıkan parçalanmışlık ortamında ise kendi şekillendirdikleri küresel kimlikleri benimsetmek istemektedirler. Bu çatışma ortamında her iki taraf da varlıklarını sürdürmek veya varlıklarını tanıtmak adına kitle iletişim araçlarını yaygın olarak kullanma çabasındadırlar. Ulus devletler mevcut veya şekillendirdikleri ulus kimlik modellerini özellikle sinema ve televizyon içerikleriyle vatandaşlarına aktarmaktadırlar. Benzer şekilde küresel ideolojiler de sahip oldukları küresel medya şirketleriyle, sinema ve televizyon içerikleriyle, sosyal ağlarla, oluşturmak istedikleri düzenin yeni kimliklerini ulus devletlerin vatandaşlarıyla buluşturmaktadırlar. Kitle iletişim araçları, özellikle televizyon, bu süreçte hangi kimliklerin ön plana çıkacağını ve idealize edileceğini veya görmezden gelineceğini belirlemekte etkin olarak kullanılmaktadırlar.

Televizyonda Kimlik ve Ulusal Kimlik

Medyada sunulan içerikler bir bütünün parçası olarak ele alınmalıdır. Medyanın sahiplik yapısı, ekonomik ve siyasal bağlantıları, ulusal veya küresel boyutu gibi unsurlar medya içerikleriyle aktarılmak istenen anlamları da şekillendirmektedir. Bu unsurlar değışkenlik gösterse de sonuç olarak bu medya içerikleri bir bütünün parçası olarak, oluşturulmak veya sürdürölmek istenen toplum yapısını belirlemek için etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Bu içerikler aracılığıyla bireylere neyi düşünmeleri gerektiği, neye ihtiyaçları olduğu, hangi durumlarda nasıl davranışlar göstermeleri gerektiği, neye üzüölüp neye sevinecekleri, nasıl bir insan olmaları gerektiği ve toplumda ne tür kimliklerin nasıl kabul gördüğu gibi birçok konuda iletiler gönderilmektedir.

Medya içerikleri aracılığıyla toplumda mevcut kimliklerin bazıları öne çıkarılırken bazıları göz ardı edilebilmekte veya bazıları yüceltilirken bazıları ise aşağılanmaktadır. Bu iletilere maruz kalan bireylerden beklenen ise kendilerine sunulan kimlikler dâhilinde kendilerini yeniden tanımlamaları ve konumlandırımlarıdır.

Medya kimlik inşa sürecinde sunduğu kimliklerle bireylere o kimliklere ait özellikleri göstermektedir. Bunu topluma dâhil olmanın bir yolu olarak kullanan birey ise kendisine sunulan özellikler ile toplumun o kimlikten beklediklerini öğrenmekte ve bu yolla kendi kimliğini şekillendirmektedir. Bu sayede egemen ideoloji, kitlelerce pasif olarak algılanan medya ile onların davranış ve tutumlarını yönlendirebilmektedir (Kuruoğu ve Akçora, 2017, s. 8).

Medya belli bakış açılarıyla gerçekleri bazen inşa ederken bazen de yapısını bozan bir anlayışla kimliklerin temsil edilmesinde de ideolojik bir aygıt

olarak kullanılmaktadır (Kuruoğlu ve Akçora, 2017, s. 7). İdeolojinin yeniden üretilmesinin belirli aygıtlar ile gerçekleştiğini öne süren Althusser de yargıyı ve kolluk kuvvetlerini devletin baskı kurmada kullandığı araçlar olarak tanımlamakta, kitle iletişim araçları ve eğitim sistemini ise ideolojiyi üreten aygıtlar olarak tanımlamaktadır (akt. Sönmez, 2014, s. 3). Bu bağlamda kamu hizmeti yayıncılığı kurduğu temsili yapı ile izleyiciyi edilgen olarak tanımlamış ve idealize edilen, ortak değerleri olan yüksek bilinç düzeyli yurttaşlar yaratarak onları şekillendirmeye çalışmıştır (Köksalan, s. 8).

Medya aracılığıyla kimlikler üzerinden toplumu şekillendirme sürecinde en yaygın ve etkili olarak televizyonun kullanıldığını söylemek mümkündür. Televizyon içerikleri hangi kimliklerin toplum nezdinde kabul göreceği, kimliklerin saygınlığı veya hangisinin toplumdan dışlanması gerektiği noktasında izleyicilerini yönlendirmekte ve bu doğrultuda karakterler sunmaktadır.

Günlük hayatın bir parçası olarak televizyon sosyalleşme ve kimlik oluşturma sürecinde önemli bir toplumsallaşma aracıdır. Küresel yayıncılık ideolojileri ile yaşam alanlarının çoğul olmasında ve bireyselleşmede etkili olarak imgeleri bağlarından ayırmakta, kitle iletişim araçlarının ortaya konulan algılarla izleyici de yönlendirmektedir (İmançer, 2003, s. 249).

Televizyon aracılığıyla toplumu şekillendirme ve yönlendirme noktasında diziler ön plana çıkmaktadır. Egemen ideolojiler toplum nezdinde yaygın bir karşılık bulan diziler aracılığıyla oluşturmak istedikleri toplum yapısını ve bu yapıyı oluşturacak kimlikleri idealize ederek izleyiciyle buluşturmaktadırlar. İzleyiciye düşen ise kendisine sunulan bu kimliklerden birini benimsemek ve mevcut düzenin sürekliliğine katkı sağlamaktır. Küresel ideolojiler oluşturmak istedikleri yeni düzeni sinema filmleri ve televizyon içerikleriyle izleyiciyle buluşturma çabasına girerken ulusal aktörler ise mevcut sistemi korumak veya kendince şekillendirmek amacıyla bu içerikleri kullanmaktadırlar. Oluşan bu çatışma ortamında izleyiciye sunulan içerikler ise üreticisinin izlerini ve niyetini taşımakta olup büyük ihtimal toplumsal gerçeklerle, olması gerekenle veya kimliklerin mevcut durumlarıyla bağdaşmamaktadır. Bu bağlamda cinsiyete, inanç temeline, etnik kökene, ekonomik duruma vb. birçok unsura dayanan kimliklerin televizyonda sunumu yaygın tartışma konuları arasında yer almaktadır. Ulusal kimliğin televizyonlarda sunumu/oluşturulma çabası da son dönemde bu doğrultuda oluşturulan içerikler ekseninde tartışılmaktadır.

İletişim teknolojilerindeki matbaa ile başlayan gelişmeler yazılı basının gücünü ve etki alanını geliştirmiştir. Ulusal dillere çevrilen ve düşük maliyetlerle

okuyucuyla buluşan eserler de yazılı basınla birlikte önceleri ulusal düşüncelelerin ortaya çıkışını sonrasında ise gelişim ve yayılımını desteklemiştir.

Ulusal yayınlar da ulusal ordu ve pazarla aynı doğrultuda ulus devletteki bireylerin birbirlerini daha iyi tanımlarını sağlamakla kalmamış birbirlerine daha fazla benzeşmelerine de neden olmuştur (Durur, 2011, s. 46). Ulus devletler sınırları içerisindeki yurttaşlarını, tüm farklılıklarını göz ardı ederek belirlediğı ve yüceltme çabasına girdiğı ortak değerler ekseninde birleştirmeye çalışmaktadırlar. Farklılıkları mümkün olduğunca ortadan kaldırılan yurttaşlar, bu ortak değerler altında homojenleştirilmeye çalışılmakta ve ulus devletin varlığını devam ettirecek, ortak bir ulusal kimliğe ve bilince sahip bireyler oluşturulmaktadır. Althusser 'in de belirttiğı üzere bu süreçte eğitim sistemi ve kitle iletişim araçları da etkin birer ideolojik araç olarak kullanılmaktadır (Althusser, 2016).

Bütün uluslararası sistemin iletişim süreci ile oluşturulduğunu, biçimlendirildiğini ve değıştirildiğini öne süren inşacı kurama göre devletlerin iletişim ve etkileşimleri ulusal çıkar ve kimlikleri de biçimlendirmektedir. Bu bağlamda kimliklerin de sabit olmadığını, iletişim süreçleri ile değıştirilebildiğini ve dönüştürülebildiğini söylemek mümkündür (Öztürk, 2014, s. 88). İletişim sürecinde gerek yaygınlığı gerek etkinliği ile toplumsal yapıda önemli bir role sahip kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon bu doğrultuda ulusal kimlik de dâhil olmak üzere her türlü kimliğin oluşumunda, değışim ve dönüşümünde ve toplum nezdinde kabulünde son derece etkili bir araçtır.

Ulusal kimlik oluşumunu belirleyen unsurların en önemlilerinden biri de dildir. Toplumdaki bireylerin birbiriyle iletişim kurabilmesi, anlaşabilmesi dil sayesinde gerçekteşmektedir. Ortak kültürel değerler, ortak tarih, eğitim vb. ortak bir dil sayesinde oluşturulabilmekte, aktarılabilmekte ve bu sayede ulus bilinci oluşabilmektedir. Ulus kavramıyla bütünleşen ulusal dil, bireyin ulusal kimliğini de tamamlamaktadır. Ulus devletler de bu doğrultuda kitle iletişim araçları ile ortak dil kodlarını izleyiciye aktararak ulus bilinci oluşurmaya çalışmaktadırlar.

Medya sadece siyaset haberlerinde, diğeri milletlerle veya kendi milletiyle ilgili haberlerde değıl günlük hayatın her alanına ilişkin sunumlarında millete aitlik durumunu gösteren milliyetçi bir anlatıma sahiptir. Milleti tanımlayan “biz” veya vatani tanımlayan “burası” gibi söylemlerle, yurtiçi ve yurtdışı şeklindeki haber sınıflandırmasıyla bu retoriğı yeniden üretmektedir (Durur, 2011, s. 47).

Medyada yer alan içeriklerle ulus kimliğı inşa edilirken dilsel, kültürel, görsel gibi çeşitli öğelerle “bizlik” duygusu oluşturulmaya çalışılmakta, “biz” i

bir arada tutmaya yaracak ve kenetleyecek bir tehdit olarak “öteki/onlar” gösterilmektedir.

Ulusal medya gündem olarak seçtiği konularla, milli sembollere yaptığı göndermelerle, ulusa aitlik bilincini kuvvetlendirecek şekilde kullandığı “ötekiler” ve “biz” kavramlarıyla halkı etkilemektedir. Medyada ulusal kimliği inşa etmek, yeniden üretmek ve toplum birliğini korumak ve ortak hafızayı beslemek için “öteki” bir tehdit olarak sürekli sunulur ve ona karşı düşmanlığı diri tutma amaçlı temsiller üretilir (Durur, 2011, s. 47-48). Ulusu bir arada tutan ortak özelliklerin sunumu ile diğerlerinden farklılaşma sağlanmakta ve sonrasında bu farklılıklar üzerinden bir öteki ve çatışma ortamı yaratarak ulus bir arada tutulmaya çalışılmaktadır. Etnosantrizm olarak da tanımlanan bu yöneme medyada yer alan ulusal kimlik söylemlerinde sıklıkla rastlanmaktadır.

Miles’a göre etnosantrizmde grup, ötekine atfettiği özelliklerin tersini kendisine yönlendirir ve ötekine atfettiği özellikler olumsuzdur. Adorno ise standartlaşan kültür ortamında bireylerin düşüncelerinin de standartlaştığını ve bu genel kültür ortamında etnosantrik fertlerin ortaya çıktığını savunmaktadır. Benzer şekilde Van Dijk kitlelerin bilgi edinme aracı medya tarafından, söylemsel boyutta olan, metin ve konuşmalarla öğrenilen ırkçı görüşlerin yayıldığını söylemektedir. Medya içerikleri organize edilirken, benzetme ve metaforlar kullanırken, farklılıkları belirginleştiren ve dışlayan bir ortam oluşturulur. Bu ortamda kimlikler zıt noktalara yerleştirilerek “biz” ve “öteki”nin sınırları belirginleştirilir (akt. Yüksel, 2010, s. 86). Televizyonda yer alan haber ve dizi gibi içeriklere bakıldığında da bu yönde söylemler görmek mümkündür. Türk ulusuna yönelik olumlu özellikler yüklenirken Türk olmayanlarda bu özellikler bulunmadığı gibi bize ait bu özelliklere hayranlık duymaktadırlar. Avrupa ve Amerika’yı içine alarak kurduğumuz Batı dünyası haber ve televizyon dizilerinde olumsuz bir şekilde sunulurken bize karşı hasmane tutumları olduğu savıyla bir çatışma söylemi oluşturulmakta ve bu sayede “ötekine” karşı ulusal bir kenetlenme sağlanmak istenmektedir.

Dönemsel olarak yapılan bir araştırmada televizyon dizilerindeki karakterlerin neredeyse tamamını Türkler oluşturmaktadır. Ermeni, Yahudi, Rum, Çerkez ve Kürt azınlıklar hiç temsil edilmemiştir. Azınlık olarak yalnızca %0,21 oranla Lazlar temsil imkânı bulmuştur. Kalan pay ise yabancılara ayrılmıştır. Rus ve Ukrayna vatandaşları hayat kadını olarak, Suriye vatandaşları ise terörist olarak konumlandırılmıştır. Azınlıkların sembolik imhaya maruz bırakılmasının yanı sıra, Rus, Ukraynalı ve Suriyeli bireylere karşı stereotipler uygulanmış ve bu bireyler ötekileştirilerek diskriminasyona maruz bırakılmıştır. Şive kullanımlarına bakıldığında 10’u kadın olmak üzere toplamda 15 karakterin şive kullandığı tespit edilmiştir. İncelenen dizilerdeki karakterlerin yalnızca

%2'sinde grlen Şive kullanımı bir aŐaĐılama ve tekileŐtirme aracı olarak yansıtılmıŐtır. Őiveli konuşan karakterlerin hepsi alt statl, dışlanan ve kentte yaşayan ama kentli olmayan kesime ait bireyler olarak kurgulanmıŐtır (nr, 2015, s. 156-157). Yine benzer ve dnemsel bir araştırmada Trkler dıŐındaki temsil edilen kimliklerinin dŐk olduğu ve yabancılardan tekileŐtirilerek verildikleri gzlenmiŐtir. Benzer Şekilde Rus ve Ukraynalı kadınlar devamlı hayat kadını ve Suriye vatandaŐı erkekler de terrist olarak aktarılmıŐtır (nr, 2013, s. 36-38).

Trk televizyonlarında ulusal kimlik sunumları siyasi srelerle de bağlantılı olarak deĐiŐiklik gsterebilmektedir. Bir dnem Trklk zerinden sunulan ulus kimlikler başka bir dnem evrensel ve hmanist bir bakış aısıyla sunulabilmekte iken başka bir iktidar dneminde ise dini kodlar ile birlikte sunulabilmektedir.

Dini kodların hkim olduğu toplumlarda dini programların daha kolay kabul grmesi ve daha fazla izlenmesi beklenen bir durumdur. Politikacılar da bu gereke ile seimlerde halka hitap ederken dini motifleri sıklıkla kullanmaktadırlar. Bireylerin alıŐkın olmadıkları kodları kolay kolay benimsemeyeceği dŐnlrse bu kodları daha kolay benimseyebileceği kodlar ierisinde rtl metinler Şeklinde aktarmak hızlı ve etkili bir kabullenme gerekleŐtirecektir (Snmez, 2014, s. 117). İslam lkelerindeki sinemada aile nemli bir unsurdur ve ulusal kimlik yaratılırken merkezde olan aile, din, politika ve toplum değerlerini ieren bir mekanizmadır (Yksel, 2010, s. 89). Araştırmada bahsi geen terrle mcadele dizilerinin bazıları siyasi srele de bağlantılı olarak ulusal kimlik sunumlarını dini kodlarla birlikte aktarırken SavaŐı dizisinin ise dini kodları yok saymamakla birlikte daha Trk bir sunum sergilediği ilk bakıŐta fark edilmektedir. Aile kavramı ise dizide zerinde durulan bir nokta olarak karŐımıza ıkacaktır. Dizinin yayınlandığı kanal ve bu farklılık durumu ise dizinin araştırma konusu olarak seilmesinde etkili olmuştur.

YNTEM

Araştırmanın Amacı ve nemi

Trkiye'de medya ve siyaset birbirine ok uzak unsurlar değildir. Bu unsurlar dnem dnem birbirlerine destek olurken dnem dnem ise birbirleriyle atıŐtıkları gzlemlenmektedir. Buna bağlı olarak 15 Temmuz darbe girişimi ve sonrasında, bu girişimi gerekleŐtiren yapıyla ve PKK terr rgtyle yapılan mcadeleler haber ve siyaset programlarının yanında neredeyse eş zamanlı olarak birkaç kanalda yayına giren terrle mcadele konulu dizilerde de işlenmiştir. İsimsizler ve Sz dizileri iktidara yakın sylemler rettiği bilinen kanallarda

yayına girerken özellikle İsimliler dizisinde siyasal gündemden uyarlanarak üretilen söylemlere de rastlanmaktadır. Dönemsel olarak medya siyaset yakınlaşmasının görüldüğü bu ortamda siyasal sürece destek sağlamak amacıyla bu dizilerin yayınlanması çok yadsınamaz bir durum olarak görülebilir. Ancak Amerikan sermayesi ile kurulan ve söylemleri ile siyasal iktidara muhalif görünen Fox TV’de, diğer kanallarla eş zamanlı olarak yayına giren ‘Savaşçı’ isimli terörle mücadele konulu dizi dikkat çekmektedir. Bu araştırmada özellikle Amerika karşıtı söylemler ve siyasal sürece yönelik göndermeler içeren ‘Savaşçı’ dizisinde üretilen ulusal kimlik söylemlerinin siyasal iktidar tarafından üretilen ulusal kimlik söylemleri ile ilişkisi eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenmeye çalışılacaktır. Dizinin ve dizide üretilen söylemlerin Amerikan sermayesi ile kurulan ve ülkemizdeki mevcut iktidara muhalif görünen bir televizyon kanalı olan Fox TV’de yayınlanma sebebi araştırma sonuçları kapsamında değerlendirilecektir.

Küresel sermaye ile kurulan medya şirketlerinin, küresel ideolojilerini yaymaya çalışmalarında yerel söylemleri, yerel siyasal süreçleri kullanmaları ve hatta dönem dönem kendisine muhalif söylemler üreterek de toplum nezdinde kabul görmeye çabaladıklarını ortaya koymak adına bu çalışmanın önem arz ettiği düşünülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Marshall’a göre (2005, s. 406) kimliğin hammaddeyi söylemlerin içinde oluşmaktadır ve sonrasında bireylerce içselleştirilir ve süreç içerisinde kimlik duygusunu şekillendirir. Bir meta-eylem olan söylem, diyalog, anlatma, beyan yöntemi, fikir alışverişi, güç ve gücün değişimiyle harekete dönüşen dil pratikleriyle ilgili süreçlerdir. Toplumsal hayatın siyasi ve sosyal, ekonomik, kültürel tüm alanlarıyla ilgilidir (Sözen, 1999, s. 20).

Fairclough’a göre söylem analizi eleştirel olan ve eleştirel olmayan şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Eleştirel analizde amaç iktidar/güç ilişkileri ve ideolojilerle söylemin nasıl şekillendiğini ve biçimlendiğini göstermektir. Bu ilişki ve ideolojilerin toplumsal ilişkiler, toplumsal kimlik, inanç ve bilgi sisteminin oluşumunu nasıl etkilediğini de göstermektedir (akt. Taylan, 2011, s. 67). Bu bağlamda televizyon ve ulusal kimlik ilişkisi özünde ilerleyen çalışmamızda bu unsurlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına eleştirel söylem analizi yöntemi uygulanacaktır.

Van Dijk eleştirel söylem analizinin hâkimiyet, sınıf farkı, hegemonya, güç, ırk, ayrımcılık, cinsiyet, ideoloji, kazanç, çıkar, yeniden oluşturma,

dönüştürme, gelenek, toplumsal yapı ya da toplumsal düzen gibi konuları öne çıkardığını ve bu alanlarda araştırma yapan bir söylem analizi yöntemi olduğunu belirtmektedir. Eleştirel söylem analizi ideolojiler, güç ilişkileri, değerler ve kimlik tanımlama gibi sosyal olguların dilsel kurgulamayla topluma ve bireylere nasıl sunulduğunu ve nasıl işlendiğini incelemektedir (akt. Çelik ve Ekşi, 2013, s. 113). Bu eksenle küresel ideolojiye ait bir televizyon kanalında yayınlanan Savaşçı dizisinde siyasal dengeler/süreçler paralelinde ortaya konulan ulusal kimlik tanımlamalarının nasıl sunulduğu ve işlendiği eleştirel söylem analizi ile ele alınacaktır.

Fairclough da eleştirel söylem çözümlemesinde hedefin anlama ulaşma ve ulaşılan anlam üzerinden bir yorum yapılması olduğunu belirtmektedir. Yapılan yorumlarda ise söylemde anlatılmak istenenler, olay örgüsü etrafında değerlendirilerek açığa çıkartılmaktadır. Eleştirel söylem çözümlemesinde genellikle doğrudan ve dolaylı olarak ifade edilenlerin arkasındaki gizli mesajlara odaklanılır. Bu mesaj ise olay örgüsü çerçevesinde kim, kime nerede ne maksatla, ne söylüyor? soruları çerçevesinde açığa çıkar (akt. Doyuran, 2018, s. 315). Dizideki söylemler eleştirel söylem analizi ile ele alınacaktır çünkü eleştirel söylem analizi görsel ve yazılı metinlerde aktarılan mesajlara bir bağlam etrafında bakmaya ve eleştirel bir bakışla değerlendirmeye imkân vermektedir. Değerlendirmede bulunurken toplumsal, siyasal veya kültürel ilişkileri de göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapmayı sağlamaktadır.

Söylem analizinin standart bir yolu olmadığını belirten Van Dijk, analiz yaparken dikkat edilmesi gerekenleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Söylemin Bağlamını İrdelemek
- Güç ilişkileri ve ihtilaf içerisinde olan grupları analiz etmek
- Biz ve onlarla ilgili olumlu ve olumsuz görüşleri ortaya çıkarmak
- İmalari ve ön varsayımları ayrıntılarıyla ortaya koymak
- Kutuplaştırılmış grup kanaatlerini vurgulayan tüm biçimsel yapıyı incelemek (akt. Sim ve Göncü, 2019, s. 337).

Van Dijk ayrıca eleştirel söylem çözümlemesi yaparken aktör tanımı, geleneksel tema, anlam, karşılaştırma, karşı gerçeklik, yadsıma, kanıtsallık gibi birçok başlıktan bahsetmekte ve bu kavramların ele alınmasının çözümleme için önemini vurgulamaktadır (Van Dijk, 2003). Van Dijk eleştirel söylem çözümlemesini genelde haber metinleri üzerine uygulamıştır. Araştırma kapsamında Savaşçı dizisine uygulanacak eleştirel söylem çözümlemesinde ise Van Dijk'ın haber metinleri için kullandığı başlıklardan dizide karşılığı olduğu düşünülen yedi başlık seçilerek incelenmiştir. Van Dijk'in eleştirel söylem

çözümlemesinin ve seçilen başlıkların; dizideki ideolojik söylemleri, bağlamları çerçevesinde ortaya çıkarmaya yardım edeceği ve başlıklar altında daha kolay analiz imkânı sunacağı düşünülmektedir. Araştırma bulgularını yorumlayabilmek adına; seçilen başlıklar ve başlıklarla ilgili Van Dijk'ın görüşleri ve kuramsal çerçeveyi aktarmak faydalı olacaktır.

Konular: “Söylemin anlamı söylemde yer alan sözcüklerin ve tümcelerin anlamlarıyla sınırlı değildir. Söylemin ‘konular’ ya da ‘temalar’ gibi küresel anlamları da vardır. Böyle konular ana fikri ya da söylemin en önemli bilgisini temsil ederler ve küresel olarak söylemin ne ile ilgili olduğunu anlatırlar.” Söylemle ilgili en iyi hatırlanan bilgiler olan konuların ideolojik işlevleri de vardır. Bu bağlamda söylemleri destekleyen unsurları konulaştırırken söyleme ters düşen unsurları ise konulaştırmayarak görmezden geliriz (Van Dijk, 2003, s. 58-59). Bu bağlamda dizide ele alınan veya görmezden gelinen konular incelenecektir.

Aktörler: Önergelerin iddiaları çeşitli rollerdeki aktörlerle ilgili olabilir. İdeolojik söylem “Biz” ve “Onlar” şeklinde olduğundan aktörlerin çözümlemesi de önemlidir. Aktörler grup üyesi ya da bireysel olarak, adları veya soyadlarıyla, işlev, rol veya grup adıyla, belirli ya da belirsiz olarak, eylemleriyle veya (sözde) nitelikleriyle, konumlarıyla veya diğer insanlarla ilişkileriyle vb. düşünülebilirler. Söylemi oluştururken genel ideolojik strateji kendini olumlu olarak ötekini ise olumsuz olarak sunma şeklindedir (Van Dijk, 2003, s. 65-79).

Tanım Düzeyi ve Ayrıntı Derecesi: Söylemi oluşturanlar söylemlerini destekleyen unsurları daha ayrıntılı vermek ya da tam tersi söylemlerine ters düşen unsurları ise daha az ayrıntıya girerek, soyut bir şekilde ele almak gibi seçeneklere sahiptirler. Bu çerçevede “Biz” i iyi gösteren veya “Öteki” ni kötü gösteren unsurlar daha detaylı olarak ele alınabilir. Veya tersi durumda “Biz” i kötü gösteren veya “Öteki” ni iyi gösteren unsurlar detaya girmeden, belirsiz bir şekilde ele alınabilir (Van Dijk, 2003, s. 59).

Karşıtlık ve Kutuplaştırma: İdeolojileri ortaya çıkaran, iki veya daha fazla grubun çatışan çıkarları, toplumsal mücadele ve egemenlik durumları gibi unsurlardır. Bu durumlarda “Biz” ve “Onlar” şeklinde iki zamir ortaya çıkar. İdeolojik söylem genel stratejisinde anlamsal olarak karşıtlık tarafından yürütülen bir kutuplaşma şekli olan bizim iyi şeylerimizi onların ise kötü şeylerini vurgular. “Kutuplaşma dostlar ve müttefiklerin bir yanda, düşmanların öte yanda olduğu durumlar gibi, dış grupların ‘iyi’ ve ‘kötü’ alt-sınıflarına da uygulanabilir.” (Van Dijk, 2003, s. 62-102)

İmalar: Söylem üretimi bir olay hakkında sahip olduğumuz zihinsel modellere dayalıdır ve birçok nedenden dolayı dinleyicinin sahip olduğu bilgiyi

değil bu bilginin bir kısmını ifade etmek gereklidir. Dinleyiciler ifade edilmeyen bilgiyi genel sosyokültürel bilgilerinden ya da söylem için oluşturdukları bir modelden çıkarımda bulunarak bulabilirler. Söylemde değil de bir modelde ortaya çıkan bütün önermelere bu nedenle söylemin ‘imalı’ anlamı denilebilir. Söylem çözümlemesinde ima edilen anlamları açık hale getirmek eleştirel incelemeyi güçlendirecektir (Van Dijk, 2003, s. 60).

Örnekler ve Açıklamalar: Söylem Bizim hakkımızda iyi hikâyelerle örneklendirme yaparken Onlar hakkında ise olumsuz örnekler sunar. Bu örneklerin işlevi bir kanıt ya da delil olarak önermeyi desteklemektir (Van Dijk, 2003, s. 63). Genel gerçekleri somut örneklerle anlatmak konunun daha kolay hayal edilebilmesini, hatırlanabilmesini ve zorlayıcı deneysel kanıt biçimlerini akla getirme gücüne sahiptir (Van Dijk, 2003, s. 88).

Yadsıma İfadeleri: Yadsıma bir yargıdan onun karşısı yargıya geçmek olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2021) Van Dijk’e göre bu tür cümlelerin ilki olumsuz duyguları ya da ırkçılığı yadsırken söylemin geri kalan kısmı ötekiler hakkında çok olumsuz şeyler söyleyebilmektedir. Böyle bir durumda yadsıma söylemi oluşturanın kendini olumlu gösterme, saygınlık koruma biçimi olarak iş görmektedir. Yadsımalar sözde kabul etme, özür dileme, empati (Sorunları olabilir ama ...) şeklinde olabileceği gibi aktarım, tersine döndürme (onlar değil biz ayrımcılığa uğruyoruz!) şeklinde de gerçekleşebilmektedir (Van Dijk, 2003, s. 63-64).

Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

9 Nisan 2017 tarihinde ilk bölümü yayınlanan Savaşçı dizisi beş sezon devam etmiş ve toplamda 109 bölüm yayınlanmıştır. 15 Temmuz 2016’daki darbe girişiminin ardından yayına başlayan dizinin ilk bölümünde darbe girişimine ve Ergenekon/Balyoz süreçlerine gönderme yapılmaktadır. Sonraki sezonlarda da yine güncel siyasal/toplumsal süreçlerle bağlantılı olarak dizinin içeriğinin şekillendiği düşünülmektedir. Bu bağlantıyı da ortaya koymak adına beş sezonu yayınlanan dizinin her sezonundan farklı konu başlıklarına ait bölümler izlenecek ve dizinin genel konusu hakkında bilgi edinilmeye çalışılacaktır. Bu amaçla araştırma sürecinde dizinin yayınlanan 101 civarı bölümünden 30 bölüm incelenmiştir.

Sözen’in de (1999) belirttiği üzere; söylem analizi örneklem sorularını kapsayan genel araştırma yöntemlerinden köklü bir biçimde ayrılmaktadır. Söylem analizinde önemli olan örneklemin büyüklüğü değil az sayıda bireylerden elde edilen kapsamlı geniş dilsel malzeme ürünleridir. Örneklemin çok sayıda kişiden oluşması analizin yapılmasını olanaksız kılacağı gibi araştırma

sonuçlarına da bir katkı sağlamayacaktır. Söylem analizi örneklem büyüklüğüne değil dil ve dilin kullanım biçimi ve amaçlarına yönelik yapılan nitel bir araştırma yöntemidir (Çelik ve Ekşi, 2013, s. 110).

Araştırmanın Varsayımları

1. Savaşçı dizisinde ulusal kimliğin sunumu ve idealize edilmesine ilişkin üretilen söylemler kanalın muhalif çizgisine paralel olarak Türkiye’deki iktidar tarafından üretilen ulusal kimlik söylemleriyle ayrılmaktadır.

2. Egemen ideolojinin Savaşçı dizisinde kendisine karşı ürettiği söylemlerin, kendi genel yapısı içerisinde yerel halk tarafından benimsenmek, söylemlerini ve ulusal kimlik sunumlarını onaylatmak gibi görevsellikleri bulunmaktadır.

BULGULAR VE YORUM

İlk bölümü 9 Nisan 2017’de yayınlanan Savaşçı dizisinde Bordo bereli yani özel kuvvetlere ait Kılıç timinin farklı düşmanlarla mücadeleleri anlatılmaktadır. 15 Temmuz darbe girişimi süreci öncesinde meslekten ihraç edilerek cezaevine atılan Albay Kopuz ve Yüzbaşı Bozok darbe girişimi sırasında FETÖ ile yapılan mücadeleye destek vermek adına devlet yetkilileri tarafından serbest bırakılarak görevlerine dönerler. İhraç edilen ve mesleğe devam eden askerler ile Kılıç timini tekrar kurarlar. Dönem dönem kesintiye uğrayan ve toplamda 109 bölüm yayınlanarak final yapan dizide Kılıç timinin yurtiçi ve yurtdışında farklı terör gruplarıyla verdikleri mücadele konu edilmektedir.

Konular

Genel itibariyle bordo bereli askerlerden oluşan Kılıç Timi’nin farklı düşmanlarla olan mücadelelerini ele alan Savaşçı dizisinde ülke gündemiyle birlikte konular da değişkenlik göstermektedir. İlk bölümünde meslekten ihraç edilerek tutuklanan Albay Halil İbrahim Kopuz ve Yüzbaşı Kağan Bozok’a cezaevinde gerçekleştirilen suikast girişimi ve ardından gerçekleşen 15 Temmuz Darbe Girişimi ele alınmaktadır. Darbeye teşebbüs edenlerle, askerleri cezaevine atanların aynı kişiler olduğu diyaloglarla da desteklenmektedir. Darbe girişimi sırasında devlet yetkilileri cezaevine gelerek tutuklu askerlerden görevlerine geri dönmelerini, ülkenin onlara ihtiyacı olduğunu belirtmektedir. Albay ve Yüzbaşı ise bu çağrıya uyarak ekiplerini toplayıp görevlerinin başına dönmektedirler.

15 Temmuz Darbe Girişimi sırasında Türk halkı tarafından terör örgütüne karşı hep birlikte verilen mücadele ile sonraki süreçte düzenlenen birlik mitingleri ve kapsayıcı siyasal söylemler paralelinde dizide de bu süreç terör örgütü/örgütleri dışında, tüm halk tarafından ulusal bir birliktelikle kazanılmış olarak gösterilmektedir. Terör örgütüne karşı halk tarafından sokaklarda verilen mücadele gerçek görüntüler ve canlandırmalarla desteklenmektedir ve bu mücadele üzerinden ortaya konulmaya çalışılan ulusal birlik desteklenmektedir. Bu bağlamda konunun ele alınış şekli siyasal iktidarla benzeşmektedir. Ancak cezaevinde tutulan askerlerin darbe girişiminde bulunanlarca tutuklanmaları, kendilerine suikast girişiminde bulunulması ve darbe sırasında devlet yetkilisi tarafından deyim yerindeyse özür dilenerek görevlerine iade edilmelerinin konu edilmesi, siyasi iktidarın söylemleri ile örtüşmediği gibi yaşanan süreçlerle ilgili iktidar tarafına bir eleştiri görünümündedir. Geline noktada iktidar darbe gecesi hatasını anlayarak tutuklu askerlerden yardım istemektedir. Benzer şekilde Ergenekon ve Balyoz süreçlerine gönderme yaparak bu süreçte askeri vesayete karşı bir akademisyeni canlandıran Aslı Özkaynak da Yüzbaşı Kağan Bozok ile sevgili olduktan sonra askerleri ve onların mücadelelerini anlayarak görüşlerini değiştirmektedir. Bu bağlamda dizide darbe girişimi sonrası iktidarın ortaya koymaya çalıştığı ulusal birlik vurgusu desteklenirken ulusal kimlik noktasında ise iktidardan ayrılarak Ergenekon ve Balyoz süreçleri öncesine benzer bir ulusal kimlik algısı sunulmaktadır.

Bazı tanımlamalarda soy bağı ulusu oluşturan unsurlardan biri olarak sayılmaktadır. Savaşçı dizisinde de soy bağı ulusal kimlik tanımlaması yapılırken sıklıkla başvurulan bir kavramdır. Farklı coğrafyalarda yaşayan Türk topluluklarının sorunları ve Türkiye'nin her seferinde onları kardeş olarak görüp yardımlarına koşması dizide birçok kez işlenmiştir. Doğu Türkistan Türklerinin yaşadıkları zulümden kaçarak Türkiye'ye sığınmaları, Azerbaycan Türkleri ve Hocalı katliamı, Kıbrıs Barış Harekâtı ile öncesinde yaşanan işkence ve katliamlar, Irak ve Suriye'de terör örgütlerince yerlerinden edilmeye çalışılan Türkmenler, Bulgaristan'da yaşayan Türklerin Belen Kampı'nda yaşadıkları farklı bölümlerde ele alınmaktadır. Sadece Türkiye'de yaşayan Türkler değil dünyanın farklı bölgelerine yayılmış Türkler üzerinden soy birliğine dayalı bir ulusal kimlik tanımlanmaya çalışılmaktadır.

Ortak hayaller ve ortak tarih ile mitler de ulus kavramını tanımlamakta kullanılan unsurlardandır. Bu çerçevede dizide bütün Türkleri birleştirmeyi hayal eden Turancılık fikri de ortak bir hayal olarak sıklıkla konu edilmekte ve hatta bu amaçla Türk devletlerinin katılımıyla "Turan Timi" adıyla askeri bir birlik kurulmaktadır. Yine Kızıl Elma vurgusu da sıkça yapılmaktadır ve bütün Türkleri birleştirmek Kızıl Elma olarak sunulmaktadır. Türklerin ortak tarihi de

çoğunlukla Orta Asya tarihi ile örneklendirilmekte, Oğuz Kağan ve Mete Han'dan hikâyeler ve destanlar anlatılmaktadır. Ulusal kimlik soy bağı üzerinden ortak tarih ve hayallerle desteklenerek oluşturulmaya çalışılmaktadır. İktidarın daha fazla ön planda tuttuğu Osmanlı tarihi ve Türk-İslam teması doğrultusundaki ulus tanımlaması dizide çok fazla konulaştırılmamıştır. Bu süreçte iktidarın da Azerbaycan veya Suriye/Irak Türkmenleri ile ilgili politikaları olmakla birlikte özellikle darbe girişimi sonrası oluşturulmaya çalışılan ulusal kimlik yapısı dizideki gibi soy bağı değil Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı üzerinden daha bütünsel bir çerçeveye oturtulmaya çalışılmaktadır.

Van Dijk'in de belirttiği gibi söylemi destekleyen unsurlar konulaştırılmakta söylemle ters düşen unsurlar ise görmezden gelinabilmektedir. Bu çerçevede soy bağı üzerinden bir ulusal kimlik modeli çizmeye çalışan dizide, Suriye'deki rejim muhalifi güçlerin Türkiye ile ortak çalışmaları görmezden gelinerek diziye konu edilmezken muhalifler sadece terör örgütü ile Türkiye arasında aracılık yaptıkları bir sahnede konu edilmektedir. Türklük ve soy bağı üzerine kurulmaya çalışılan ulusal kimlik tanımlamasıyla ters düşen, iktidarın özellikle desteklediği ve gündeme getirdiği Suriyeli muhalifler konusu desteklenmeyerek, görmezden gelinmektedir. Dizide özetle "Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur." doğrultusunda bir söylem üretilmektedir.

Aktörler

Savaşçı dizisinde de "Biz" ve "Onlar" üzerinden oluşturulan bir ulusal kimlik tanımlaması görülmektedir. Dizide "Biz" i Kılıç Timi ile aileleri ve yakın çevresi temsil ederken "Onlar" terör örgütü üyeleri ve destekçileri olarak temsil edilmektedir. Etnosantrizm olarak da adlandırılan farklılıklar üzerinden kimlik oluşturma yöntemi dizide sıklıkla kullanılmaktadır.

Bizi temsil eden Kılıç Timi üyelerinin isim veya soy isimleri öz Türkçe kelimeler barındırmaktadır ve dizide işlenen konularla paralel şekilde Türk kimliği üzerinden oluşturulmaya çalışılan ulusal kimlik isimlerle de desteklenmektedir. Yüzbaşı Kağan Bozok, Albay Kopuz, Yüzbaşı Bozkurt, Teğmen Çiğdem Ülgen, Üsteğmen Türkmen, Kutalmış Paşa, Kürşat Kınık, Oktay Göktürk, Üsteğmen Batur, Kubilay Ketenci, Turan Hüseyinoğlu gibi öz Türkçe ve tarihsel çağrışımları olan isimler "Biz" i temsil eden karakterlerde kullanılmaktadır. "Öteki"leri temsil eden isimlere bakıldığında ise Rojda, Melik, Velid, Sergey, Pia, Yeva, Lazar, Markus, Mösyö, Merlin (Thomas Edward

Lawrence-Arabistanlı Lawrence)², Alain, Remy, Mathias, Leyla gibi farklı etnik kökenlere ait, çok uluslu bir cephe ortaya çıkmaktadır. Yine PKK’lı bir terörist olan Elmas ismini değiştirerek Rojda adını kullanmakta ve kendisine “Elmas” olarak hitap edilmesini istemeyerek bir anlamda isim üzerinden Türk kimliğini reddetmekte ve kendi etnik kimliğini oluşturmaktadır.

Etnik köken üzerinden bakıldığında “Biz”i temsil eden karakterlerin tamamı Türk kökenlidir ve ülkemizde yaşayan farklı etnik kökenlere ait birçok vatandaşımız olsa da bunlara dizide yer verilmemiştir. “Biz” tarafında farklı etnik kökenden sadece terör örgütü mensubu iken saf değiştiren ve Kılıç Timi için çalışan Kürt kökenli Seyfo ve kızı Esra göze çarpmaktadır. Kılıç timi içerisinde düşmanlarla mücadele eden Türk dışında farklı etnik kökenden kimse bulunmamaktadır. Bu doğrultuda “Biz” ve “Onlar” ayrımı net bir şekilde çizilerek Türklük üzerinden bir ulusal kimlik oturtulmaktadır.

Söylemi oluştururken aktörlerin nitelikleri de ön plana çıkartılmaktadır. Bu noktada “Biz”i temsil eden aktörlerin olumlu, “Onlar”ı temsil eden aktörlerin ise olumsuz özellikleri sunulmaktadır. Bu bağlamda Kılıç Timi üyeleri zaten özel kuvvetler üyesi olmaları nedeniyle fiziksel özellikleri ile dikkat çekmektedirler. Aynı zamanda diksiyonları düzgün, özgüvenleri yüksek, amaçları ve idealleri olan ve bunlar için savaşıyor, merhametli, cesur, zeki, arkadaşlık ilişkileri kuvvetli karakterler olarak sunulmaktadırlar. “Onlar”ı temsil eden karakterlerde ise fiziksel özellikler değişmekle birlikte birkaç ana karakter dışında fiziksel görünüşleri ile Kılıç timinin gerisinde kalmaktadırlar. Aynı şekilde psikolojik sorunları olan, şizofren kişiliklere sahip, acımasız, vahşi, ahlaki değerlerden yoksun, paragöz karakterler olarak sunulmaktadırlar. Dizideki Araplar da genellikle IŞİD yanlısı olanlar, para karşılığı egemen güçlere hizmet edenler, Türk ve Türkiye düşmanı olanlar, terör örgütüyle iş birliği yapanlar şeklinde tasvir edilmektedir. Çok az bir kısmı ise egemen güçler tarafından kullanıldığını fark etmekte ve diğerlerini uyarmaktadır. Bu sunum iktidarın özellikle Suriye, Irak gibi Arap ülkelerindeki politikaları ile ters düşmekte ve aksi bir görünüm oluşturmaktadır.

Kürtler de benzer şekilde konumlandırılmakta, terörist olanlar ve Seyfo gibi teslim olup Türkiye tarafına geçenler veya Seyfo’nun kızı Esra gibi Türkiye Cumhuriyeti’nin desteği ile statü ve saygınlık elde edenler olarak sunulmaktadırlar. Öyle ki “Biz” tarafında yer alan Kürt kökenli Seyfo dahi iyi bir kişi olarak tanımlansa da konuşması, davranışları veya zekâ seviyesi ile Kılıç Timinin gerisinde kalmakta ve alay konusu olabilmektedir. Kızı Esra ise

² Merlin karakteri kendisini Arabistanlı Lawrence’ın varisi olarak görmekte ve onun yolundan ilerlediğini vurgulamaktadır.

yetiştirildiği Türk eğitim sistemi ile diksiyonu düzgün, zeki ve ahlaklı bir karakterdir. Türk kimliği üzerinden oluşturulmaya çalışılan ulusal kimlik tanımlamasında Türk kökenli karakterler haricindekiler çoğunlukla olumsuz özellikleriyle sunulmaktadır. Bu türden bir ulus kimlik tanımlamasının farklı etnik kökenlere mensup vatandaşları rahatsız edebileceği ve tepki oluşturabileceği düşünüldüğünde küresel bir medya şirketinin uzantısı olan bir kanalda bu tür farklılaştırıcı bir içeriğin işlevlerinin neler olabileceği tartışılmalıdır.

Tanım Düzeyi ve Ayrıntı Derecesi

15 Temmuz darbe girişimi dizinin çıkış noktası olarak sunulmaktadır. Darbeciler Albay Kopuz'un ifadeleriyle “kendi halkını bombalayan teröristler” olarak tanımlanmakta ve “Onlar” ı kötü gösteren; askerlerin darbe girişiminde bulunanlarca darbe öncesinde hapse atılması, darbe sırasında darbecilerin halka ateş açması ve “Biz” i iyi gösteren bayrak altında darbeye karşı birleşen ulus temsiline geniş yer ayrılmaktadır.

Dizide ulus kimlik söylemlerini destekleyen bazı konulara daha fazla yer verildiği gözlemlenmektedir. Türk kimliği üzerinden oluşturulmaya çalışılan ulus söyleminde Türk birliği konusu dizide birçok kez işlenmektedir. Türk devletlerinin bayrakları, askerleri ve Orta Asya Türk tarihine ait destanların anlatılması gibi söylemi destekleyen unsurlar sıklıkla kullanılmaktadır. Kıbrıs Barış Harekâtı, Doğu Türkistan, Hocalı Katliamı gibi dünya üzerindeki Türklere yapılan zulümler “Onlar” ı kötü gösteren ve “Biz” i birleştiren unsurlar olarak sıklıkla ve ayrıntılı bir şekilde işlenmektedir. Gemide Ruslar tarafından dövülen ve aşağılanan bir Azerbaycan Türkü'ne Kağan Bozok'un yardım etmesi sonucu Azerbaycan Türkü Ruslara dönerek “Gördünüz mü Türk Türkü ulu denizin ortasında bulur!” diyerek Kağan'a da “Gardaşım” şeklinde hitap etmektedir. Aynı kişi yine farklı sahnede “Yaşasın Türkiye, Yaşasın Azerbaycan! Kahrolsun Türk düşmanları!” diye slogan atmaktadır. Bunun gibi farklı bölümlerde birçok kez Türk birliğine vurgu yapılırken bu birliğin karşısındakiler ve Türklere karşı olumsuz davranışları da söylemi desteklemek adına sıkça ele alınmaktadır.

Teröristler ve onların destekçilerinin asker ve sivillere yaptıkları işkenceler veya onları öldürmeleri ayrıntılı ve uzun bir şekilde gösterilmektedir. Kılıç Timinin yakaladıkları teröristleri konuşturmak ve bilgi almak için dövmeleri veya tehdit etmeleri ya da intikam için öldürmeleri ise ya ayrıntılı bir şekilde sunulmamakta ya haklı gerekçelere dayandırılmakta ya da komedi unsurları ile belirsizleştirilmektedir. “Biz” olumsuz davranışları olmayan veya bu davranışları haklı sebeplere dayananlar, “Onlar” ise olumsuz davranışları olanlar olarak

nitelendirilmekte ve ortaya konulan ulus modeli farklılıklar üzerinden yüceltilmektedir.

Karşıtlık ve Kutuplaştırma

Savaşçı dizisinde de biz ve onlar karşıtlığı sıklıkla vurgulanmaktadır. Dizinin ilk bölümünde ele alınan 15 Temmuz darbe girişimi sırasında darbeciler halkla ve askerle çatışırken farklı terörist gruplar da sınırdan ülkeye giriş yapmaya çalışmaktadır. Ülkeye yönelik içerden ve dışardan terörist grupların saldırısı gerçekleşirken halk, asker ve polis birlikte bu gruplara karşı mücadele vermektedir. Van Dijk'ın da belirttiği gibi darbeciler ve terörist gruplarla temsil edilen “Onlar” a karşı egemenlik adına toplumsal olarak mücadele eden “Biz” sunulmaktadır.

“Biz”i temsil eden grupta Kılıç Timi, Türk devletleri, onlarla birlikte kurulan Turan Timi ve Doğu Türkistan Türkleri, Suriye/Irak'ta yaşayan Türkmenler kısaca dünyanın her bölgesinde yaşayan Türkler öne çıkarılmaktadır. Yine Kürt kökenli olan ve teslim olarak taraf değiştiren Seyfo da “Biz” tarafında gösterilmektedir. Seyfo dışında “Biz” içerisinde yer alan farklı etnik kimlikten karakter bulunmamaktadır. “Onlar” tarafı ise başta PKK, FETÖ ve IŞİD olmak üzere terörist gruplar ve onların arkasında gösterilen karakterlerle temsil edilen devletlerdir. Bu bağlamda Fransız, Amerikalı, İngiliz, Rus, Sırp, Rum, Arap gibi birçok ülkeden terörist veya teröristleri destekleyen karakterler bulunmaktadır. İktidar söylemlerinde müttefik olarak gösterilen Suriye'deki muhalif gruplar da “Biz” tarafında gösterilmediği gibi bir bölümde teröristlere de yardım etmektedirler. Özetle “Biz” tarafında soy, ortak tarih ve hedefler gibi unsurlarla birbirlerine sıkı sıkıya bağlanmış Türkler, “Onlar” tarafında ise Türk düşmanlığı, çıkar birlikteliği veya maddi sebeplerle bir araya gelmiş, kuvvetli bağları bulunmayan çok uluslu bir terörist yapı sunulmaktadır.

Bu durum dizide Türk birliğini bozmaya çalışan Fransız terörist yakalandığında Türk devletlerinin bayrakları altında Orta Asya müziği eşliğinde verilen sahnelerle desteklenmektedir. Bayraklar altında teröristle konuşan Yüzbaşı Haydar Bozkurt'un “Ne sen, ne köpekliğini yaptığın o soysuzlar, Türk birliğini bozamayacak. İyi bak etrafına, burası ezelden beri Türk yurduydü ve hep öyle kalacak.” şeklindeki sözleri de bu söylemi desteklemektedir. Sunulan bu Türk karşıtlığı ile söyleme esas Türklük temelli ulusal kimlik temsili desteklenmektedir.

İmalar

Araştırmada tercih edilen eleştirel söylem analizi metnin görünen kısmını değil alt metnini ele alarak anlatılmak isteneni, ima edileni araştırmaktadır. Savaşçı dizisinde toplumda konuşulan veya bilinen konular üzerinden imalı anlatımlar sıkça kullanılmaktadır.

15 Temmuz darbe girişimi öncesinde cezaevinde kendilerine düzenlenen suikast sonrası Albay Kopuz Yüzbaşı Bozok’a “Voltadaki o geri zekâlı sadece bir tetikçi Kaan. Zaten hapiste olan bir özel kuvvetler subayını neden öldürmek istersin ki? Sebep ne olabilir? Bu şu demektir Yüzbaşım: “Biz bir şey yapmaya niyetliyiz ve sen buna burnunu sokamayacaksın. Tedbirli olalım Kaan. Sanırım o şeyin ne olduğunu çok yakında öğreneceğiz.” şeklinde konuşmaktadır. Yine başka bir konuşmada Albay “Utanç hissediyorum. Bir asker olarak utanç, sadece bu. Bizi şeytanın aklına gelmeyecek oyunlarla buraya tıkanlar şimdi devletin ta kendisine kılıç sallıyor. Bu adamlar asker falan değil. Kendi halkını bombalayan adam asker değil teröristtir.” demektedir. Bu konuşmalarla tutuklu askerlerin darbeciler tarafından tehdit olarak görüldüğü ve hukuksuz bir şekilde cezaevine atılarak darbeye engel olmalarının önüne geçildiği ima edilerek kamuoyunda yaygın adıyla Ergenekon ve Balyoz olarak bilinen süreçlere gönderme yapılmaktadır. Yine geçmişe dönük verilen bir sahnede Albay Kopuz’un evinde arama yapan polisler bir CD’yi “Cumhuriyet Tarihi” adlı kitabın içine koyarak sahte delil yaratmakta ve bunun üzerinden Albay’ı tutuklamaktadırlar. Burada da darbecilerin askerleri hukuksuz bir şekilde tutuklattıkları ve asıl hedeflerinin Türkiye Cumhuriyeti olduğu ima edilmektedir. Cezaevinden çıkarıldıktan sonra görevine dönen Albay’a Kutalmış Paşa “Hiç kimse size kusura bakmayın bile demeyecek biliyorsun değil mi?” dediğinde Albay “Biliyorum komutanım. Ama bunun bir önemi yok. Kemal Paşa Samsun’dan İzmir’e kadar boynunda idam fermanıyla yürüdü. Bizimki onun yanında ne ki!” demektedir. Bütün bu imalı söylemlerle bu süreçlerde iktidarda bulunan mevcut siyasi otoriteye bir nevi sorumluluk yüklenirken askerler ise tüm yaşadıklarına rağmen karşılıksız olarak tekrar ülkeleri için görevlerinin başlarına dönmektedirler. Böylece daha önce de değiştiğimiz gibi darbe girişimi sonrası iktidarın ortaya koymaya çalıştığı ulusal birlik vurgusu desteklenirken ulusal kimlik noktasında ise iktidardan ayrılarak Ergenekon ve Balyoz süreçleri öncesine benzer bir ulusal kimlik algısı oluşturulmak istenmektedir.

Dizide düşmanlar üzerinden de imalı anlatımlar oluşturulmaktadır. Siyasal iktidar söylemlerinde müttefik olarak tanımlanan Amerika, Türk kamuoyunda %70 gibi yüksek bir oranla “Türkiye’ye tehdit oluşturan ülkeler” sıralamasında ilk sırada yer almaktadır (Hacaloğlu, 2020). Dizide de iktidarın söylemlerine zıt, kamusal söylemlere paralel olarak birçok kez Amerikan askerleri veya

Irak/Suriye'deki Amerikan özel güvenlik şirketlerinin elamanları ile Kılıç Timi arasında gerilim ve çatışmalar yaşanmaktadır. Türk askerlerinin Amerikalı özel güvenlik şirketi elemanlarınca tuzağa çekilmelerinin ardından Kutalmış Paşa “Bize müttefik olduğunu söyleyenler veya onlar içindeki bir unsur şehitlerimizin naaşlarını bize vereceklerini söyleyerek bize tuzak kurdular.” şeklinde konuşmaktadır. Açık olarak ifade edilmese de bir Amerikan kanalında yayınlanan Savaşçı dizisinde Amerika'nın Türkiye için bir tehdit olarak sunulması dikkat çekmektedir. İktidarın söylemlerine zıt ancak kamuoyunun algısına paralel bu söylemlerle, oluşturulmaya çalışılan ulusal kimlik algısının izleyici tarafından benimsenmesi de kolaylaşmaktadır.

Dizide Amerikalılardan başka Fransız, Rus, İngiliz, Arap, Rum gibi birçok ülkeden düşman profili sunulmakta, bu unsurlar tarafından farklı coğrafyalardaki Türklere zulümler yapılmaktadır. Fransız terörist Markus Türk birliğine karşı bütün terörist örgütleri birleştireceğini belirtmektedir. Türkler dışında neredeyse herkesin Türklere düşman olduğu ima edilerek Türklük üzerinden oluşturulmaya çalışılan ulusal kimlik algısı da pekiştirilmektedir.

Dizide tarihsel süreçlere ilişkin de imalar yapılmaktadır. Fransız bir terörist PKK'lı teröristlere Türkiye haritasını göstererek, birlikte çalıştıklarında haritayı değiştirebileceklerini söylemektedir. Bir başka Fransız terörist yine PKK'lılar ile Sevr haritası önünde yaptığı konuşmada Türk birliğine karşı bütün terör örgütlerini birleştirerek Sevr anlaşmasını tekrar sağlayacağını söylemektedir. İngiliz terörist Merlin kendini Arabistanlı Lawrence gibi tanıtarak onun planlarını uygulamaya çalışmakta sonrasında I. Murad'ı öldüren Milos Obilic'i örnek almaktadır. Bir Rum terörist ise Türklere karşı gerçekleştireceği eylem öncesi Türk askerini tanıdığı söylendiğinde Kıbrıs Barış Harekâtını kastederek “Yılların kuyruk acısı diyelim. Arkamız sağlam.” ifadesini kullanmaktadır. Buna benzer birçok güncel ve tarihsel gönderme ile Türk ve Türkiye düşmanlığının yıllardan beri var olduğu ve Türkiye'ye saldıran grupların arkasında büyük devletlerin olduğu ima edilmektedir. Bu söylemlerle ulus kavramını oluşturan ortak tarih ve vatan kavramlarına hitap edilerek, izleyicilere sunulan Türklük üzerine kurulu ulusal kimlik algısının benimsenmesi sağlanmaktadır.

Örnekler ve Açıklamalar

Savaşçı dizisinde farklı coğrafyada yaşayan Türklerin yaşadıkları zulüm ve katliamlar gösterilerek düşman üzerinden bir etnik pekiştirme sağlamak ve ortaya konulan soy birliğine dayalı ulus kimlik modelini benimsetmek istenmektedir. Bu amaçla Kıbrıs ve Azerbaycan Türklerinin yaşadıkları katliamlar arşiv görüntüleri ve anlatımlarla sunulmaktadır. Doğu Türkistan

Türklerinin, Irak ve Suriye’deki Türkmenlerin yaşadıkları ve teröristlerle egemen güçlerin ittifakları ise canlandırmalarla izleyiciye anlatılmaktadır. Bu örneklendirmelerle birlikte Türk tarihine ilişkin kahramanlık hikâyeleri anlatılarak bir yandan da ulus bilinci de yükseltilmeye çalışılmaktadır.

Yadsıma İfadeleri

Genel itibariyle dizide “Biz” le ilgili olumsuzluklar ya görmezden gelinmekte ya da “Öteki” nin sebep olduğu ve hak ettiği eylemler olarak gösterilmektedir. Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğusuna uzun yıllar devlet tarafından ekonomik anlamda yatırımlar yapılmaması ve halkın fakirleşmesi bu bölgedeki terör eylemlerinin ortaya çıkış nedenlerinden biri olarak çeşitli görüşlerce ifade edilmektedir. Bu görüşe karşı bir argüman olarak, dizide bu bölgedeki bir şantiyeyi basan teröristler çalışanları öldürerek iş makinalarını yakmaktadırlar. Teröristlerin başı olan Tepegöz karakteri öldürmeden önce bir işçiye “Size bin defa söyledik değil mi? T.C. burada olmayacak. Barajdı, yoldu, köprüydü yok dedik. Gelmeyeceksiniz.” demektedir. Böylece Van Dijk’ın da belirttiği üzere bir tersine çevirme döndürme oluşmaktadır. Bu bölgelerin geri kalmasının sebebi devletin yatırım yapmaması değil yapılan yatırımların terör örgütü tarafından engellemesi olarak gösterilerek bir yadsıma ortaya konmaktadır.

Dizide yakalanan bazı sıradan teröristler konuşturulmak için ölümle tehdit edilmekte veya darp edilmektedir. Terörist konuştuktan sonra ise korkmasına gerek olmadığı kendisine karşı zaten kanun dışı bir eylemde bulunmayacakları vurgulanmaktadır. Ancak Kılıç Timi veya yakınındakilere zarar veren, bir Türkü öldüren teröristler ise yakılmak, bıçaklanmak veya el bombası patlatmak suretiyle öldürülebilmektedir. Yakalanan teröristin darp edilmesi hukuksuz bir eylem olarak sunulmazken öldürülen teröristlerin ise Türklere karşı yaptıklarından dolayı ölümü hak ettikleri ve ölümlerinin “Biz” in değil “Onlar” ın suçu olduğu söylenerek ortaya çıkan bu hukuksuz durum yadsınmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Fransız ihtilali sonrası yaygınlaşan ulusçuluk akımı ve sonrasında kurulan ulus devletler varlıklarını ortaya koymak ve devam ettirmek adına ulus ve ulusal kimlik kavramlarını tanımlama noktasına yoğunlaşmışlardır. Dönemin siyasal ve toplumsal yapısına göre tanımlanan bu kavramlar süreç içerisinde farklı siyasal ve toplumsal süreçlerde yeniden tanımlanabilmektedir. Küreselleşme ile etkinliğini artıran egemen ideolojiler de ulus devletlerin ortaya koyduğu bu tanımlamaların karşısına kendi çıkarlarına aracılık edecek farklı tanımlamalar

koymaktadır. Sonuçta siyasal ve toplumsal süreçlere, ideolojilere göre tanımlanan ulus ve ulusal kimlik sunumlarının güçler arasındaki çatışması ortaya çıkmaktadır. Gerek ulus devletler gerekse egemen ideolojiler bu çatışma sürecinde kitle iletişim araçlarını sıklıkla ve etkili bir şekilde kullanmaktadırlar.

Ulus devletler siyasal söylemlerine paralel olarak sahip oldukları veya kontrol edebildikleri medya ile egemen ideolojiler ise sahip oldukları küresel medya araçları ile oluşturmak istedikleri toplumsal yapıyı, bu yapıda öne çıkacak veya görmezden gelinecek kimlikleri sunmaktadırlar. Bu sunumlarda idealize edilen, dışlanan veya görmezden gelinen kimlik modelleri çıkarlar doğrultusunda çatışabilmektedir.

Türkiye’de de siyasal otoritenin ve küresel ideolojinin kontrol ettiği medyada ulus ve ulusal kimlik tanımlaması noktasında bir çatışma olduğu varsayımından yola çıkan bu çalışmada Fox TV’de yayınlanan Savaşçı dizisine eleştirel söylem analizi yöntemi uygulanmıştır. Van Dijk’in eleştirel söylem analizi modellemesinin uygulandığı çalışmada, araştırma yönteminde de belirtildiği üzere, modelde bulunan başlıklardan diziyile ilişkilendirilen başlıklar ele alınarak yorumlanmıştır.

15 Temmuz darbe girişimi sonrası diğer kanallarda yayınlanan benzer temalı dizilerle yakın tarihlerde yayına giren Savaşçı dizisinde de diğer dizilerde olduğu gibi darbe girişimi süreci ele alınmıştır. Darbe girişimine karşı halkın hep birlikte verdiği mücadele ve sonrasında siyasal iktidarın birlik söylemlerinin dizide de desteklendiği görülmektedir. Ancak siyasal iktidar döneminde gerçekleşen Ergenekon ve Balyoz süreçlerinin Fethullahçı Terör Örgütünün (FETÖ) güçlenmesine ve darbe girişimine zemin hazırladığı ima edilerek iktidar tarafına bir sorumluluk ve eleştiri yöneltilmektedir. Ulusal kimlik sunumunda da iktidardan ayrılarak Ergenekon ve Balyoz süreçleri öncesine gönderme yapan Türklük temelli bir ulus kimlik modeli idealize edilmektedir. Öte yandan FETÖ üyelerinin ve elebaşlarının Amerika tarafından Türkiye’ye iade edilmediği düşünüldüğünde Amerika sermayeli Fox TV’de bu boyutta bir darbe karşıtlığı ve ulusal birlik vurgusu dikkat çekmektedir. Egemen ideolojinin söylemlerinde kullandığı tüm ögeler birbiriyle uyumlu olmayabilir. Bu ögeler genel söylem ile çelişiyor gibi görünse de esas söylemin hedef kitle tarafından kabul edilmesini sağlamak, söylemin arkasındaki egemen ideolojiyi görünmez kılmak veya söyleme zemin hazırlamak gibi görevsellikleri bulunmaktadır. Bu bağlamda dizide oluşturulan darbe karşıtı söylemlerin ve birlik söylemlerinin küresel ideolojinin bazı söylem ve eylemleriyle çatışmasına rağmen idealize edilmeye çalışan ulusal kimlik algısının Türk izleyicisi tarafından benimsenmesini ve kanalın sahiplik yapısının göz ardı edilmesini sağlamak gibi bir görevsellığı olduğu düşünülmektedir.

Dizide görsel ve dilsel söylemlerle soy birliğine dayalı bir ulus kimliği idealize edilmektedir. Orta Asya Türk tarihi ortak bir tarih unsuru, bütün Türkleri birleştirmek ise ortak bir hayal unsuru olarak ulusu oluşturmak için kullanılan kavramlardır ve dizide bu unsurlar sıklıkla kullanılmaktadır. Seçilen konular da Türklerin tarihsel süreçte ve günümüzde farklı düşmanlarla yaşadıkları sorunlar üzerinden verilirken yaşananlar üzerinden “Türk’ün Türk’ten başka dostu yoktur” vurgusuyla birlikte bir Türk birliğinin oluşturulması öne çıkarılmaktadır. Siyasal iktidar ise ulusal kimlik söylemlerinde Osmanlı tarihini ön plana çıkartırken daha çok Türk-İslam temelli, dini argümanların ön planda olduğu bir ulus kimlik tanımlaması ortaya koymaktadır. Siyasal iktidarın Suriye, Irak, Filistin gibi Arap coğrafyasına yönelik söylem ve eylemleriyle birlikte dönem dönem İslam birliği yönünde de kimlik söylemleri gözlemlenmektedir. Bu bağlamda dizide sunulan ulusal kimlik tanımlaması siyasal iktidarın ortaya koyduğu ulusal kimlik tanımlamasıyla çatışmaktadır. Dizide sunulan soy bağına dayalı ulusal kimlik tanımlaması, kanalın sahiplik yapısı ve ilişkili olduğu ideoloji kapsamında değerlendirildiğinde ise daha kapsamlı analizler gerektiren gözlemler ortaya çıkmaktadır. Zira dizide oluşturulan ulusal kimlik algısı, muhalifleri görmezden gelen veya olumsuz gösteren söylemleriyle ve soy bağına dayalı ulus kimlik sunumuyla, siyasal iktidarın özellikle Suriye’de muhaliflerle birlikte yürüttüğü operasyonlara bir anlamda muhalefet etmektedir. İktidarın Suriye’deki operasyonlar sürecinde Amerika ile yaşadığı gerilimler ve Amerika’nın bu operasyonlara sıcak bakmadığı düşünüldüğünde dizide bu yönde oluşturulan söylemlerin de bir görevsellliği olduğu ortaya çıkmaktadır.

Daha geniş bir perspektiften bakıldığında dizide özellikle Orta Asya Türk devletleri ile Türkiye’nin oluşturacağı bir Türk birliğinin Orta Asya’daki mevcut Türk devletleri üzerindeki Rusya etkisini kırması ve bu devletlerin Türkiye üzerinden Batı veya Avrupa ile yakınlaşması beklenebilir. Dizide sıklıkla vurgulanan Türk Birliği ve soy birliği üzerinden sunulan ulusal kimlik tanımlamasını bu bağlamda değerlendirmek mümkündür.

Elde edilen bulgular araştırmanın ilk varsayımını doğrulamaktadır. Savaşçı dizisinde genel olarak ulusal kimliğin sunumu ve idealize edilmesine ilişkin üretilen söylemler kanalın muhalif çizgisine paralel olarak Türkiye’deki iktidar tarafından üretilen ulusal kimlik söylemleriyle ayrışmaktadır. Dizide sunulan ve idealize edilen ulusal kimlik söylemlerinin toplumsal kabul gören konularda iktidarın söylemleriyle benzeştiği, görüş ayrılıklarının ve siyasi tercihlerin şekillendirdiği noktada ise kanalın muhalif görünümüne paralel olarak iktidarın ulusal kimlik söylemleriyle ayrıştığı gözlemlenmiştir. İktidarla benzeşen söylem ve sunumların ise genel yapıda bir görevsellliği olduğu anlaşılmaktadır.

Egemen ideolojinin Savaşçı dizisinde kendisine karşı ürettiği söylemlerin, kendi genel yapısı içerisinde yerel halk tarafından benimsenmek, söylemlerini ve ulusal kimlik sunumlarını onaylatmak gibi görevsellikleri bulunduğu ise araştırmanın ikinci varsayımdır. Araştırma bulguları bu varsayımı da doğrulamaktadır. Dizide Amerika ve Batıyı kötüleyen söylem ve eylemler sıklıkla gösterilmektedir. Bu çerçevede egemen ideolojinin söylemlerini izleyiciye benimsetmek adına dönem dönem kendi genel söylemlerine ters düşen ve hatta kendini olumsuzlayan söylemler ürettiği gözlemlenmiştir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Althusser, L. (2016). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. İthaki Yayınları
- Anderson, B. (2004). *Hayali Cemaatler: Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması*. (İ. Savaşır, Çev.). Metis Yayınları.
- Aydın, R. (2018, Mart). Ulus, Uluslaşma ve Devlet: Bir modern kavram olarak Ulus devlet. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 6(1), 229-256.
- Çelik, H. & Ekşi, H. (2013). Söylem analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(27), 99-117.
- Doyuran, L. (2018). Medyatik bir çalışma alanı olarak eleştirel söylem çözümlemesi (Televizyon dizileri örneğinde). *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 301-323.
- Durur, E. K. (2011). Milliyetçilik söylemi ve medya. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(15), 35-50.
- Durutürk, B. (2018). Küreselleşme ve kimlik politikaları: Liberal demokrasinin alternatifleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1415-1439.
- Erdoğan, İ. (2012). *Liberal-Çoğulcu Kültürel İncelemeler Anlayışı*. irfanerdogan.com, <http://www.irfanerdogan.com/makaleler4/fiskeliberal.pdf>, Erişim tarihi: 18.06.2020
- Hacaloğlu, H. (2020, Haziran 17). *Türk Kamuoyuna Göre En Büyük Tehdit Yine ABD*. Amerikanın Sesi: <https://www.amerikaninsesi.com/a/turk-kamuoyuna-gore-en-buyuk-tehdit-yine-abd/5466562.html>
- <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/ulus> (2019). <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/ulus>, Erişim tarihi: 16.08.2019

- Işık, M. (2001). Globalleşme-yerelleşme ve medya. *Journal of Selcuk Communication*, 1(4), 38-43.
- İmançer, D. (2003). Çağdas kimliğin yapılanma süreci ve televizyon. *Doğu Batı Dergisi*, 23.
- Karaduman, S. (2010). Modernizmden postmodernizme kimliğin yapısal dönüşümü. *Journal of Yasar University*, 5(17), 2886-2899.
- Karpat, K. (1995). *Kimlik Sorununun Türkiye'de Tarihi, Sosyal ve İdeolojik Gelişmesi, Türk Aydını ve Kimlik Sorunu*. (S. Şen, Dü.). Bağlam Yayınları.
- Köksalan, M. E. (2019). Küreselleşme sürecinde televizyon: Çokkimliklilik ve postmodern izleyicilik. https://www.academia.edu/577947/K%C3%9CRESELLE%C5%9EME_S%C3%9CREC%C4%BONDE_TELEV%C4%B0ZYON_%C3%87OKK%C4%B0ML%C4%B0KL%C4%B0L%C4%B0K_VE_POSTMODERN_%C4%B0ZLEY%C4%B0C%C4%B0L%C4%B0K Erişim tarihi: 13.08.2019
- Kuruoğlu, H., & Akçora, E. (2017). Türkiye'de televizyon ana haber bültenlerinde haber öznesi olarak kadın kimliklerinin kıyaslamalı incelenmesi - 2001 ve 2016. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 1-26.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*. (O. Akınhay, & D. Kömürcü, Çev.) Bilim ve Sanat.
- Öztürk, E. Ç. (2014). İnşacı kuram gözüyle ulusal kimlik, İkili ilişkiler ve uzlaşma. *Ermeni Araştırmaları Dergisi* (47), 85-102.
- Sim, Ş., & Göncü, S. (2019, Ocak). Milliyetçilik Bağlamında Bahoz/Fırtına filminin söylem analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 327-352.
- Sönmez, M. F. (2014). Televizyon dizilerinde dindarlığın temsili: "Huzur sokağı" dizisi üzerinden bir inceleme. *Atatürk İletişim Dergisi*(7), 113-126.
- Sözen, E. (1998). Modernite ve kültürel kimlik. *Istanbul Journal of Sociological Studies* (25), 153-160.
- Sözen, E. (1999). *Söylem: Belirsizlik, Mücadele, Bilgi, Güç ve Refleksivite*. Paradigma Yayınları.
- Taylan, H. H. (2011). Sosyal bilimlerde kullanılan içerik analizi ve söylem analizinin karşılaştırılması. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 63-76.

- Tekeli, İ. (1997). *Uluslaşma Süreçleri ve Ulusal Tarih Yazımı Üzerine*. 3 15, 2019 tarihinden www.academia.edu/29816537/ULUSLA%C5%9EMA_S%C3%9CRE%C3%87LER%C4%B0_VE_ULUS%C3%87U_TAR%C4%B0H_YAZIMI_%C3%9CZER%C4%B0NE Erişim tarihi: 15.03.2019
- Türk Dil Kurumu (2021). Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 02.03.2021.
- Türkdoğan, O. (2005). *Türk Ulus-Devlet Kimliği*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Ünür, E. (2013). Türk televizyon dizilerinde toplumsal kimliklerin temsili. *Akademia: Erciyes İletişim Dergisi*, 3(2), 32-42.
- Ünür, E. (2015). *Yerli Dizilerdeki Kimlik Kalıpları*. Eğitim Yayınevi.
- Van Dijk, T. (2003). Söylem ve ideoloji: Çok alanlı bir yaklaşım. B. Çoban (Dü.) içinde, *Söylem ve İdeoloji* (s. 13-112). Su Yayınevi.
- Vatandaş, C. (2004). *Ulusal Kimlik : Türk Ulusçuluğunun Doğuşu*. Açılım Kitap.

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the relationship of the national identity discourse produced in the TV series “Warrior” on Fox TV Turkey to the national identity discourse produced by the political power. After the coup attempt on 15 July 2015, TV channels close to the government have started to air almost simultaneously anti-terror series the content of which was parallel to the government’s nation and national identity discourse. In the same period, Fox TV Turkey which was founded by capital from the USA and was defined as oppositional to the government, has started to air another TV serial about counterterrorism called “Warrior”. This study is important because it aims to show how global media companies adopt local discourses and political processes and even produce self-oppositional discourses in their attempt to be adopted by their local communities.

Methodology: This study employs critical discourse analysis to investigate the validity of the hypotheses. Critical discourse analysis usually focuses on the hidden messages of direct and indirect statements. It allows the inclusion of social, political and cultural relationships into the analysis. Among the titles used by Van Dijk in his critical discourse analysis, seven titles corresponding to the series were examined. In this context, a selection of a total of thirty episodes of the serial Warrior which was aired for five seasons in 109 episodes is analysed.

Findings: The subject of the series is the struggle of the “Sword” team of the special forces against different enemies that changes according to the political processes in Turkey. The series supports the national unity theme which has been articulated by the government after the coup attempt. About the national identity, the series differs from the government’s approach and tries to articulate a perception of a national identity similar to that of pre-Ergenekon and Balyoz period. There is also an emphasis on the Ergenekon and Balyoz processes and on the putschists’ illegal detainment of soldiers and on the implication of their (putschists’) real aim being the Republic of Turkey. It also lodges an implicit critique towards the government about its relations with the putschists in pre-Ergenekon and Balyoz periods. The series does not include much the definition of national identity along the Ottoman Empire and Turk-Islam themes articulated by the government.

Ethnocentrism as a method of creating identity on the basis of differences is frequently used in the series. The differentiation of “us” and “them” is performed frequently in different aspects. While the names of the members of the team are in pure Turkish, the names of their enemies are given from differing ethnic origins. Despite the fact that a lot of citizens of Turkey are from non-Turkic ethnic backgrounds, the people who fight for Turkey are depicted as coming from Turkish origin and the people from other ethnic backgrounds are excluded. The majority of the Arabs are portrayed negatively and as being against Turkey.

The presentation of national identity on the basis of descent, the flags and soldiers of Turkic states and the legends about Turkish history are frequently employed. Besides, the persecution of Turks in Cyprus, East Turkistan and Azerbaijan are narrated in detail as a unifying element.

The series depicts USA as threat to Turkey and from time to time, conflicts are also depicted. These discourses which are against the government but in line with the public opinion help the acceptance of the national identity by the viewers.

On the other hand, it is presented that the reason for the backwardness of the Eastern region in which PKK terror organization is active is not that of the lack of public investment but the block of investment by the PKK terror organization. In this way, the role of the state in the underdevelopment of the region is denied. In general, the negativities about “us” is ignored/denied.

Conclusion: It is observed that the national unity discourse of the government and the public resistance against the coup attempt are supported by the series. However, in the series there is a criticism of government and allocation of responsibility to the government about the empowering of Gülenist Terror Organization in the Ergenekon and Balyoz proceses.

On the other hand, members of the terrorist organization and their leaders who attempted the coup live in the USA and they are not extradited to Turkey. Despite this, it is noteworthy that the American financed Fox TV displays an opposition to the coup attempt and support for national unity. Although this situation looks contradictory, it aims to cover up the structure of the ownership of channel and the dominant ideology and thereby make the channel accepted by the general public.

In the Warrior series, a Turkish national identity based on descent is idealized. The different problems Turks have had with different enemies historically and contemporarily are illustrated. In this way, the idea of Turks having no friends other than Turks and the necessity of establishing Turkish unity are idealized. This conflicts with the government's national identity construction on the basis of Ottoman history and Turk-Islam based or sometime Islam unity based religious arguments. Indeed, Arabs are portrayed negatively and negativities are brought forth in their relations with Turkey. During military operations Turkey undertook in Syria together with Syrian opposition groups, Turkey had tensions with USA and the USA did not approve these operations. In this context, the negative discourses constructed has the function of preventing the adoption of the discourses developed by the government by the public. It is possible that a unified front composed of Turkey and Central Asian Turkish states is dangerous to the relationship between Russia and Turkey. Moreover, the possibility of a Turkish union may decrease the effect of Russia on the central Asian Turkic states and might enable the approximation of these states to Europe and the States. In this regard, it is observed that the discourse produced in the series Warrior about the presentation of national unity and its idealization differs from the national identity discourses produced by the political power in Turkey.